

William Shakespeare

TWAALFDE
NAG

Uys Krige

WILLIAM SHAKESPEARE

TWAALFDE NAG

VERTAAL DEUR

UYS KRIGE

LANGSTRAAT KAAPSTAD 1967

Beroepsgeselskappe en amateurs se aandag word daarop gevestig dat die kopiereg van hierdie vertaling by die vertaler berus en ten volle deur die kopieregwet beskerm word. Dit mag nie sonder skriftelike toestemming opgevoer of voorgedra word nie. Geen kopiëring in enige vorm mag gemaak word nie. Aansoeke moet skriftelik gerig word aan: Die Dramatiese, Artistieke en Letterkundige Regte-Organisasie (Eiendoms) Beperk (DALRO), Posbus 9292, Johannesburg.

© Uys Krige
Uitgegee deur HAUM
Posbus 1371 Kaapstad
Eerste druk 1967
Stofomslag deur Bill Edinburgh
Gedruk deur
Citadel-Pers, Lansdowne

Opgedra aan
SUZANNE EN REVEL FOX
in dankbaarheid

VOORWOORD

As iemand my sou gesê het, sê 'n paar dae voor ek *Twelfth Night* begin vertaal het, ek sal nog eendag Shakespeare vertaal, sou ek hom op slag geantwoord het: „Ek sal nie aan Shakespeare raak met 'n tienvoettang nie. Hy is glad te moeilik. Buitendien, ek is uit beginsel daarteen gekant om Shakespeare in Afrikaans te gaan vertaal. Ons Afrikaners ken almal Engels of, ten minste, ons ken dit goed genoeg om iets so reg op die man af, dramaties en menslik soos 'n Shakesperiaanse toneelstuk te kan waardeer. Waarom nie suiwer bergwater uit sy bron drink nie wanneer ons aan die voet van 'n piek staan en dié water skitter hier vlak voor ons? Waarom Shakespeare langs 'n ompad kry wanneer hy nooit ver verwyderd van ons daaglikse lewe is nie en hy boonop so diep vasgelê is in die Engelse taal soos ons eie goud in die ondergrond van die Witwatersrand? Nie altemit nie, Shakespeare is so 'n integrale deel van die einste skering en inslag van die Engelse taal dat ons al almal geglimlag het oor die grappie van die ou dame wat, ná sy Hamlet vir die eerste keer gesien het, gekla het dat die drama ‚just a collection of old quotations‘ is . . .”

Ek sou gekom het met argument ná argument. Soveel van Shakespeare is groot poësie en alle groot poësie, sou ek met nadruk verklaar het, is in sy wese onvertaalbaar. Sê die Italiane dan nie *tradurre è tradire*, om te vertaal is om te verrai nie? En het die grote Cervantes nie verklaar uit die mond van Don Quijote dat die vertaling van 'n gedig die verkeerde kant van 'n tapisserie is nie? En dan is daar nog die Franse kwinkslag: om 'n groot gedig te vertaal, is om 'n ander man se bruid deur 'n sluier te soen . . .

Tog het ek die vertaling van *Twelfth Night* aangedurf. Hoe het dit dan gekom? Eenvoudig genoeg . . . my vriend, Eghard van der Hoven, destydse toneeldirekteur vir Truk, het my daartoe oorreed. En dit het my twee weke gekos om tot my besluit te kom. Dit sy so. Gedane sake ken geen keer nie. Miskien was dit Eghard se vertrouwe in my wat op die duur ook by my 'n sekere vertrouwe ingeboesem het. Of ek het dit as 'n halwe uitdaging begin beskou . . .

Van meet af aan, natuurlik, had ek te kampe met 'n hele aantal probleme. In hierdie, na my mening, beste blyspel van Shakespeare verander die stemming van die stuk voortdurend; en met elke verandering van stemming verander ook die taal. Daar is die romantiese welsprekende taal, byvoorbeeld, van die verliefde Hertog van Orsino; en daar is die selfs nog meer romantiese en welsprekender taal van die verruklike Viola omdat sy *werklik* liefhet, haar liefde die ware Jakob is, sy Orsino hartstogtelik liefhet terwyl hy, tot aan die einde van die stuk, slegs 'n *dilettante* van die liefde is, net maar verlief is op die liefde. En hierdie romantiese welsprekendheid word vir ons vertolk in 'n poësie wat sonder twyfel moet tel onder die soetvloeiendste en mees musikale rymlose verse wat nog geskrywe is.

En wat 'n kontras tussen hierdie poësie en die gesoute, aardse, pittige, lewendige prosa van die ewig fuifende, op drank en jolyt versotte Sir Tobie Belch—Sir Tobie Wynvat in Afrikaans—en van sy lawwe maar tog nooit onsimpatieke ou drinkebroer, Sir Andrew Aguecheek (Sir Andries Bibberbakkies), die prosa van daardie “youngest wren of nine”, die onbedwingbare Maria, van Feste, die nar, en al die ander! Ook die taal van Malvolio, hy wat so „gruwelik veronreg” is, is welsprekend—maar hier is dit 'n ietwat pedantiese welsprekendheid, formeel, strak en streng soos dié taal Malvolio se swartrokkigheid en Puritanisme weerspieël.

Ek sou 'n halwe boekie kon skrywe oor al die probleme wat *Twelfth Night* die vertaler bied. Die eerste dag kon ek geen vordering hoegenaamd maak nie, is ek in die wiele gery en tot 'n onmiddellike stop gebring deur wat heel waarskynlik die mees poëtiese openingsreël is van enige toneelstuk in die Engelse letterkunde:

If music be the food of love, play on . . .

Ek wou Eghard bel, 'n duisend myl van my af in Pretoria, om aan hom te sê ek moes gek, stapelgek gewees het om na sy praatjies te luister. Ja, nou wou ek *hom* ompraat, hom om verskoning vra vir my „vermetelheid” dat ek die taak aanvaar het, hom smeek om die hele sakinge maar te vergeet en my in vrede te laat gaan, en aan die hand doen dat hy iemand anders kry wat meer geskik is vir hierdie onmoontlike taak.

Ek het hom egter nie gebel nie en toe maar die volgende dag weer probeer. En ná ek besluit het—ten einde die densiteit en bondigheid van Shakespeare se taal die hoof te bied—om sy vyfvoetige reël met twee sillabes te verleng en so 'n soort Franse rymlose aleksandryn te skrywe; ja, ná ek „this nettle danger” vas in my vuus gegryp en vorentoe begin beur het, het ek 'n hele ent beter gevoel. En gou, so het dit vir my op daardie tweede dag gelyk, het ek op stryk gekom . . .

Ek het seker instinkmatig staat gemaak op die subtiële musikale eienskappe van die Afrikaanse taal, van sy rykdom aan lang dubbele klinkers, sy beweeglikheid, frisheid, sékrag, en so meer, om my minstens 'n lewendige versreël te gee, 'n mate van ewewig en harmonie, 'n soete woordevloei . . .

Eienaardig genoeg, dit was nie lank nie of ek vind ek het, heeltemaal onbewus, oorgeslaan na Shakespeare se rymlose versreël van tien sillabes—wat ek toe, met weinig uitsonderings, volgehou het tot die einde toe.

Die arme vertaler is inderdaad in 'n bejammerenswaardige posisie wat betref daardie befaamde openingsreël. Die naaste wat ek op die ou end daaraan kon kom, was:

*As dan musiek die liefde voed, hou aan met speel;
Gee my te veel daarvan sodat, met dié
Teveel, my smaak mag siek word, en so sterf:*

En wat omtrent daardie ander brokkie suiwer woordmusiek, die vierde reël?

That strain again! it had a dying fall . . .

Dis alles so direk, eenvoudig en onvermydelik—en so onvertaalbaar. Wat kon ek anders doen as om sy regstreeksheid op 'n onregstreekse manier te benader, sy presiesheid en beknoptheid in te boet, maar deur die gebruik, in my omskrywing, van gepaste Afrikaanse klinker- en medeklinkerklanke minstens 'n suggestie te probeer gee van die reël se evokatiewe krag, musikaliteit, geheim . . .

Die wysie weer! dit draal nog, kwyn en sterwe stil . . .

Daardie tipies Engelse of Europese „bank of violets” van die sesde reël het ek verander tot die meer Suid-Afrikaanse „veld vol violette”. Die passasie omtrent die see kort daarná in dieselfde toespraak van Orsino het ek taamlik vry vertaal. Dit is ’n gedronge beeldryke gedeelte wat wanneer dit vandag op die verhoog gesê word, selfs vir ’n Engelse oor moeilik verstaanbaar sou wees. Hier, so het ek baie sterk gevoel, moes ek of Shakespeare of ons albei saam volkome verstaanbaar word vir ons Afrikaanse gehoor. Derhalwe, op dié gevaarlike see verlate, het ek daardie Elisabethaanse „conceits” versigtig omseil en probeer om my woorde so helder daar te stel soos ’n Clifton-brander wat breek. . .

*O gees van liefde! hoe lewendig en vars is jy,
Hoe groot, hoe ruim net soos die see en soos die see
ontvang jy alles, los jy alles in jou op . . .*

En Afrikaans kon my nie daardie woordspeling gee van Orsino op die woord „hart” wat in Engels natuurlik gemik is op beide ’n mens se hart en ’n hert of bok. Toe het ek probeer om vir dié gemis te vergoed deur die tempo van Orsino se toespraak ietwat te versnel, sy toonhoogte te verhoog om sodoende, het ek gehoop, ’n sekere hartstogtelike intensiteit in die einste ritme en vaart van die reëls te verkry.

*Toe ek Olivia vir die eerste keer gewaar,
Het sy, dog ek, die lug gesuiwer van elke smet;
Toe op die daad was ek ’n hert, ’n wildsbok vlug,
En my begeertes fel, soos ’n trop wrede honde,
maak jag op my sinsdien . . .*

So kan ek aangaan om oor my vertaalprobleme en -moeilikhede uit te wy. Laat ek slegs nog net iets sê omtrent *Twelfth Night* se prosagedeeltes en die vraagstuk van woordspelings—hoe het Shakespeare tog nie daarvan gehou om met woorde te speel, hulle op hul kop te sit, hul allerhande fratse te laat uithaal nie!—van „aktualiteite”, tydgenootlike verwysings, sinspelings, toespelings, en so meer.

Ek het my heelwat meer vryhede met Shakespeare se prosa veroorloof as met sy poësie. En dit om verskillende redes. Eerstens

omdat die poësievorm aansienlik „vaster” is as die prosa, hy jou bind aan die rymlose verspatroon van tien sillabes—hier het ek, soos reeds aangedui, my slegs by uitsondering twee ekstra sillabes toegelaat ten einde die volle inhoud van die oorspronklike oor te dra—en Shakespeare se blanke verse jou dus glad nie die speelruimte gee wat sy prosa jou bied nie. Tweedens omdat al die groot komiese tonele in prosa tussen sir Tobie, sir Andries, Feste, Maria en hul maats—hulle is van die beroemdste in die Engelse toneelletterkunde—iets in hul wese los en vry en ongebonde het, en hulle hulle derhalwe makliker leen tot ’n minder gestremde of stiptelike vertolking as die meer formele poësietonele.

Ek kon nie anders as om my by tye sekere vryhede met die teks te veroorloof nie. Immers dis die gees van die oorspronklike stuk wat bewaar moet word eerder as sy letter; en waar daar alte letterlik vertaal word, kan daar dikwels veel verlore gaan wat die gees of stemming van ’n betrokke passasie betref. En wat maak ’n mens met Shakespeare se talle woordspeling veral in sy komiese tonele? Wat moet jy aanvang as Shakespeare begin woordspeel uit die „genius of the English language” soos Logan Pear-sall Smith dit eenkeer so treffend beskryf het? En wanneer woordspeling volg op woordspeling in ’n skitterende stortvloed van woorde-vuurwerk? Dan kan jy maar net op jou goeie geluk vertrou, vasskop en op jou eie begin woordspeel op so ’n speelse, lugtige en spontane manier as maar moontlik is—uit die „genie” van die Afrikaanse taal.

Toe ek te kampe had met ’n woordspeling, ’n sinspelende frase of lied van Shakespeare en my vertaalmoeilikheid vir my on-oorkombaar voorgekom het, het ek nie ’n oomblik lank geaarsel om tot improvisasie oor te gaan nie. En wat dan nog waar die betrokke woordspeling volkome onverstaanbaar geword het vir ’n Engelsman van ons eie tyd? Of waar ’n Elisabethaanse lied en al sy assosiasies begrawe lê onder die puin van die eeue? Jou enigste antwoord hier, lyk dit vir my, is om aan te hou met vertrou op jou goeie geluk. En om aan te hou met improviseer . . .

Ek het dus taamlik vryelik te werke gegaan met passasies soos Feste se antwoord aan sir Andries in die Tweede Bedryf, Toneel Drie:

*I did impetuous thy gratillity, for Malvolio's nose is no whipstock;
my lady has a white hand, and the Myrmidons are no bottle-ale houses;*

of sir Tobie se uitbarsting aan Maria in dieselfde toneel:

*My lady's a Cataian; we are politicians; Malvolio's a Peg-a-Ramsey
and "Three merry men be we" . . .*

waar daar hier allerlei verwysings is na en toespelings op tydgenootlike taalgebruik, liedjies of volksdeuntjies en 'n Londense herberg wat vandag nie meer bestaan nie—almal dinge of gebeurtenisse waarvan selfs Shakespeare se vernuftigste kommentators niks of maar weinig weet.

Daarby kom nog dat sekere Shakespeare-kenners die invloed van die Commedia Dell' Arte op Shakespeare, en veral op sy blyspele, bespeur het. (Commedia Dell' Arte was die Italiaanse vorm van geïmproviseerde teater met sy oorsprong in die Middeleeue wat so gewild was in die sestende en sewentiende eeue en wat selfs in ons eie tyd dramaturge so uiteenlopend soos Pirandello, Anouilh en Ionesco beïnvloed het.) Al dikwels wanneer ek 'n blyspel deur Shakespeare gesien het, het sekere tonele—in hul lughartigheid en lewendigheid, hul spontane uitbundigheid en boersheid en die besondere trefkrag van hul „volks“-inslag—my sterk aan Commedia Dell' Arte herinner. Dit kon skaars anders gewees het, het ek dan gedink, want een van die baie skakeringe van Shakespeare se reusagtige talent was juis sy genie vir improvisasie. Hierdie improvisasie-element is merkbaar, meen ek, in *Twelfth Night*. Ook daarom, toe ek te staan kom voor een of ander onverklaarbare duisterheid, 'n woordspeling of 'n hele reeks woordspelings, dinge of sake vir my te tipies Engels gelyk het, of voor watter „onvertaalbaarheid” ook, het ek my toevlug geneem tot my eie uit-die-vuis-skrywery—en dit veral wanneer ek my op dreef gevoel het, asof voortgestu deur die stroombeweging van my eie taal.

Dan nog, spraaksaamheid is miskien die opvallendste eienskap van karakters soos sir Tobie en Feste. Ja, waar sou 'n mens twee gladder bekke kon kry as dié twee kalante? Om hulle dus af en toe 'n rapsie meer sêgoed te gee in Afrikaans as in Engels sou, het ek gedink, niemand kwaad doen nie. En as ek hulle dalk

hier en daar te spraaksaam gemaak het, kan die regisseur altyd met sy blou potlood hul mond vir hul snoer.

Om die reeds aangehaalde besonder duistere sitaat van Feste aan sir Andries en sir Tobie te verafrikaans, gee ek ons nar 'n cadenza waarvan u skaars 'n spoor in die oorspronklike sal ontdek. Die onverstaanbare moes ek verstaanbaar maak vir my gewone Afrikaanse gehoor, op een of ander manier al dié duisterheid opklaar. En toe ek eers begin, kon ek nie end kry nie. Die woordspeling op „sal” en „pak” en „vat”, ens. het sommer vanselwers in my gedagtes begin rondspring, in my gees vermenigvuldig soos opslagblomme ná die eerste reëns. En die versoeking om op die doodsgedagte—die kern waarvan bevat is in die liedjie waar sir Tobie eers sing: *But I will never die* en Feste hom dan antwoord: *Sir Toby, there you lie*—voort te borduur, kon ek eenvoudig nie weerstaan nie. Feste, terloops, het my so geboei dat ek sommer vir hom twee liedjies op die koop toe bygeskryf het. Op die ou end het ek hulle egter uit my finale teks weggelaat. (Terloops, tydens die baie suksesvolle opvoerings deur TRUK van *Twaalfde Nag* onder die merkwaardige regie van Leonard Schach gedurende ses weke in Johannesburg en Pretoria in 1964, het niemand hierdie uitbreiding deur my opgelet nie. Of as iemand dit opgelet het, het ek nie daarvan te hore gekom nie.)

Ek kon maar net hoop dat my wysigings of toevoegsels nie buite die toon sou val van die oorspronklike nie, dat hulle „in character” sou wees, sou pas by die betrokke karakter en ook by die situasie waarin daardie karakter hom bevind. In welke geval, so het ek gemeen, sou Shakespeare my handelwyse goedgekeur het . . . al keer ons puriste dit ook ten strengste af en protesteer hulle ook hoe pront-uit.

UYS KRIGE

TWAALFDE NAG

is die eerste maal opgevoer deur die Transvaalse Raad vir die Uitvoerende Kunste in die Alexander-Teater, Johannesburg, op die aand van 11 Augustus 1964 met die volgende rolverdeling in die volgorde van hul verskyning:

Orsino, Hertog van Illirië	Dawid van der Walt
Curio Marius Weyers
Valentino, heer in diens van die hertog .	. John Engelbrecht
Viola Kita Redelinghuijs
Seekaptein Japie van Niekerk
Sir Tobie Wynvat, Olivia se oom James Norval
Maria, Olivia se diensvrou Marga van Rooy
Sir Andries Bibberbakkies Pieter Geldenhuys
Feste, 'n nar Francois Swart
Olivia Joan Brink
Malvolio, Olivia se hofmeester Cobus Rossouw
Antonia, 'n seekaptein en vriend van Olivia	. Louis van Niekerk
Sebastiaan, Viola se broer Roelf Laubscher
Fabio, Olivia se dienskneg William Egan
Hofdames Salome Louw Paddy Norval
Priester Lourens Odendaal

EERSTE BEDRYF

TONEEL EEN

*'n Vertrek in die Hertog se Paleis.
Hertog, Curio, Edelmanne op; vergesel van Musikante.*

HERTOG

As dan musiek die liefde voed, hou aan met speel;
Gee my te veel daarvan sodat, met dié
Teveel, my smaak mag siek word, en so sterf.
Dié wysie weer! dit draal nog, kwyn en sterwe stil . . .
Dit het my oor verruk soos daardie soet geluid .
Wat wasem oor 'n veld vol violette
En wyl hy geure steel, hul terugwaai weer.
Genoeg! niks meer; dis nie so soet nou soos weleer.
O gees van liefde! hoe lewendig en vars is jy,
Hoe groot, hoe ruim net soos die see en soos die see
Ontvang jy alles, los jy alles in jou op,
Is daar niks wat jy nie, al is dit ook hoe sterk,
In 'n minuut verdwerg en laat verdwyn;
So vol gedaantes is die liefdesfantasie
Dat hy alleen fantasties ryk en skeppend is!

CURIO

Sal u nie nou gaan jag nie, heer?

HERTOG

Wat, Curio?

CURIO

Die hert.

HERTOG

Dit doen ek reeds, die edelste in my, my hart.
Toe ek Olivia vir die eerste keer gewaar,
Het sy, dog ek, die lug gesuiwer van elk smet;
Toe op die daad was ek 'n hert, 'n wildsbok vlug,

En my begeertes fel, soos 'n trop wrede honde,
Maak jag op my sinsdien . . .

[*Valentino op.*]

Toé, watter nuus van haar?

VALENTINO

Verskoon my, heer, sy wou my nie ontvang nie;
Maar wat haar diensmaag my vertel, is dit:
Die buitelug sal sewe somers lank, sê sy,
Nooit haar gelaat ooit oop en bloot aanskou;
Pal soos 'n non sal sy 'n sluier dra,
En eenmaal elke dag daar in die kamer ween,
Haar oë skend met bitter trane, en so
Haar liefde vir 'n vroeggestorwe broer bewaar
Vars, ewigdurende in haar hartseer herinnering.

HERTOG

Hoe teer tog, hoe gevoelig, wat 'n edel hart
Om so 'n skat van liefde aan 'n broer te wy!
Hoe sal sy tog nie liefhê as die goue pyl
Elk ander liefdesdrang of -drif wat in haar leef
Gedood het en haar liggaam en haar gees, haar hart,
Dié trotse trone en al hul voortrefflikhede,
Gevul word deur één enkel vors! Maar laat ons gaan,
Weg, weg na lelies lieflik op hul stele;
Hoe ryk my drome onder roospriële . . .

Almal af.

TONEEL TWEE

Viola, Kaptein en Matrose op.

VIOLA

Vriend, watter land is dit?

KAPTEIN

Illirië, jonkvrou.

VIOLA

Wat soek ek in Illirië nou
 My broer, helaas, leef in Elisium?
 Hy't moontlik nie verdrink . . . wat dink jul, mans?

KAPTEIN

U redding in dié woeste see was moontlik.

VIOLA

O was't maar moontlik ook vir hom, my broer!

KAPTEIN

Die toeval het so baie moontlikhede.
 Skep moed, want toe ons skip vergaan en u
 En ons paar drenkelinge klou vas aan
 Ons dobberende bootjie, sien ek u broer,
 Rats en bedrewe in gevaar, hom bind
 —Sy moed en hoop gee hom dié krag en kennis—
 Aan 'n sterk mas wat dryf op daardie see;
 Waar hy, soos Arion op die dolfyn
 Se rug, geselskap met die golwe hou
 So lank soos ek kon sien.

VIOLA

[*Terwyl sy hom geld gee.*]
 Vir daardie woorde, vriend, neem hierdie goud.
 Dat ek gered is, gee my hoop vir hom,
 En jy praat met gesag, jy ken die see.
 Mag ook hý leef! Ken jy dié vreemde land?

KAPTEIN

Maar alte goed, ek is gebore en
 Getoë drie uur se landsreis hiervandaan.

VIOLA

En wie regeer hier?

KAPTEIN

'n Hertog edel soos sy naam.

VIOLA

Wat is sy naam?

KAPTEIN

Orsino.

VIOLA

Orsino! Ja, ek het my vader soms
Sy naam hoor noem. Toe was hy ongetroud.

KAPTEIN

So is hy steeds, of was hy onlangs nog.
Toe ek 'n maand gelede weg is hier,
Het almal oral rond begin vertel
—Hoe klets die kleintjies oor wat grotes doen—
Dat hy verlief is op die mooi Olivia.

VIOLA

Wie's sy?

KAPTEIN

'n Reine maagd, die dogter van 'n graaf.
Twaalf maande terug toe hy op sterwe lê,
Het hy haar aan sy seun, haar broer, vertrou.
Dié broer is kort daarna ook dood; en sy's
So diep bedroef, sê hul, sy treur aaneen
En wil geen omgang hê met wie ook al.

VIOLA

O dat ek haar kon dien,
Dat niemand hier te lande my mag sien
Tot die geleentheid vir my gunstig is
My naam en stand te noem!

KAPTEIN

Maar dit sou moeilik wees,
Want sy wil niemand sien of spreek, jonkvrou,
Selfs nie Orsino nie.

VIOLA

Jou houding en jou voorkoms staan my aan;
 Ek weet dat die natuur met 'n mooi wand
 Soms veel bedorwenheid omsluit, tog glo
 Ek vas, kaptein, jou oop innemende gelaat
 Weerspieël slegs jou ware gees en aard.
 Ek bid jou—en ek sal jou gul vergoed—
 Verklap my nie, hou my geheim, help my
 Om my so te vermom dat ek my plan
 Kan uitvoer straks. Dié hertog wil ek dien.
Stel my as jonkman aan hom voor;
 Dis dalk jou moeite werd; want ek kan sing,
 Sal hom met soet musiek en sang kan streef
 Wat my my loon ruimskoots sal laat verdien.
 Wat mag gebeur, laat ons oor aan die tyd;
 Maar staan my by, vriend, met jou swygsaamheid.

KAPTEIN

Wees u sy seun, ek soos die graf so stom;
 Sou my tong klets, laat blindheid oor my kom.

VIOLA

Ek dank u. Laat ons gaan . . .
Almal af.

TONEEL DRIE

'n Vertrek in Olivia se Woning.
Sir Tobie Wynvat en Maria op.

SIR TOBIE

Wat die joos makeer my niggie dat sy die dood van haar broer so aantrek? Daar's een ding seker: met kommer en treur bring 'n mens jou deur.

MARIA

Op dees aarde, sir Tobie, maar jy moet vroeër huistoe kom snags.

Jou niggie, die gravin, neem dit jou baie kwalik dat jy saans so laat rondflenter.

SIR TOBIE

Ek kan kwalik verstaan wat sy my kan kwalik neem.

MARIA

Maar jy moet jou in toom hou, man, binne die grense van die betaamlikheid.

SIR TOBIE

Die grense van die betaamlikheid! Dis om van te grens, vrou. My in toom hou! Maar wat's verkeerd met die toom waarin ek uitgetooi is? Hierdie klere's goed genoeg om in te drink en dié kapstewels ook. En as hulle nie goed genoeg is nie, laat hulle hulle ophang, vervlaks, in hul eie veters!

MARIA

Jou ewige gefuif en gepolmesarie sal jou nog verniel. Gister het my jonkvrou daarvan gepraat; en van daardie gekke heertjie met wie jy een aand hier aangesit gekom het om by haar vlerk te sleep.

SIR TOBIE

Wie? Sir Andries Bibberbakgies?

MARIA

Die einste.

SIR TOBIE

Hy's so dapper as wie ook al in Illirië.

MARIA

En watter hond maak dit by my haaraf?

SIR TOBIE

Wat, maar hy't 'n duisend pond in die jaar!

MARIA

Erfgeld is swerfgeld. Gee hom net 'n jaar, dan't al daai los pondjies verjaar, is hy platsak. Hy's gekker as gek en hy mors met geld.

SIR TOBIE

Skaam jou dat jy so lelik van hom praat! Hy speel vir jou 'n barshou op die basviool, praat vier tale woord vir woord sommer uit die vuis en hy's gebore met al die goeie gawes van die natuur.

MARIA

Natuurlik en baie natuurlik ook. Want hy's 'n gebore gek. En 'n skoorsoeker-honderd. En was dit nie vir die gawe wat hy as lafaard het om sy bakleikoors blitsvinnig te laat sak nie, sou hy al lankal, meen verstandige mense, die gawe gehad het van die graf.

SIR TOBIE

So waar as Griet, hul's skurke en belasteraars wat dit van hom sê. Wie's hulle?

MARIA

Hulle wāt bylas, bowendien, hy's dag en nag geswael in jou geselskap.

SIR TOBIE

Ja, net om op die gesondheid van my niggie te drink. Daarop sal ek drink en klink so lank ek 'n keelgat het en daar genoeg drank is in Illirië. Hy wat nie op die gesondheid van my niggie wil drink nie tot sy harsings soos 'n tol rondomtalie in sy harspan, is 'n lafaard en 'n lae lak. Stil, vroumens, *Castiliano vulgo!* Trap in jou pasoppens want hier kom sir Andries Bibberboudjies.

[*Sir Andries Bibberbakkies op.*]

SIR ANDRIES

Sir Tobie Wynvat! Hoe gaan dit, sir Tobie Wynvat?

SIR TOBIE

Beste sir Andries!

SIR ANDRIES

[*Aan Maria.*]

God seën u, my fraaie fees.

MARIA

U ook, heer.

SIR TOBIE

Aanklamp, sir Andries, aanklamp!

SIR ANDRIES

Wat's dit?

SIR TOBIE

My niggie se kamerjuffer.

SIR ANDRIES

Liewe mejuffrou Aanklamp, ek sou baie graag nader kennis met u wil maak.

MARIA

My naam is Marie, heer.

SIR ANDRIES

Liewe mejuffrou Marie Aanklamp—

SIR TOBIE

Jy dwaal, kêrel. „Aanklamp” beteken trotseer haar, dam haar by, vry haar, val haar aan.

SIR ANDRIES

By my siel, haar pak hier in jou teenwoordigheid. Is dit die betekenis van „aanklamp”?

MARIA

Totsiens, here!

SIR TOBIE

As jy haar so laat weggaan, sir Andries, mag jy nooit weer jou swaard uittrek nie!

SIR ANDRIES

As u so weggaan, mejuffrou, sou ek self nooit weer my swaard wil uittrek nie. Skone dame, dink u dalk u het hier twee gekke byderhand?

MARIA

Ek het u nie by die hand nie, heer.

SIR ANDRIES

Deug, maar u sal; hier's my hand daarop.

MARIA

Maar u ruk skoon handuit. Die gedagte mag vry wees maar die hand behoort minder vryerig te wees.

SIR ANDRIES

Maar waarop sinspeel jy, skapie? Wat's jou bedoeling?

MARIA

Ek is g'n vrou wat somer wegsmelt nie. Ja, my bedoeling's droog —net soos jou hand.

SIR ANDRIES

Maar natuurlik, ek is nie so 'n esel dat ek my hand nie hoog en droog kan hou nie. [*Hy lig haar hand hoog in die lug op.*] Wat vir 'n grappie is dit?

MARIA

Dis 'n droë grappie, heer.

SIR ANDRIES

Is jy van hulle vol?

MARIA

Nie altemit nie . . . tot aan my vingerpunte. Ek moet net jou hand los, dan is ek droog van alle verdere grappe.

[*Maria af.*]

SIR TOBIE

Maar jy't 'n glas kanariewyn nodig, jonker. Wanneer het ek jou laas so bek-af gesien?

SIR ANDRIES

Nog nooit in jou dag des levens behalwe wanneer ek bek-af was van te veel kanariewyn. Soms lyk dit vir my ek het nie meer verstand as 'n Christen of 'n gewone mens nie; maar ek is 'n groot liefhebber van beesvleis en beesvleis verinnuweer glo my verstand.

SIR TOBIE

Ongetwyfeld.

SIR ANDRIES

As ek daarvan seker was, sou ek dit afsweer. Móre ry ek huistoe, sir Tobie.

SIR TOBIE

Pourquoi, my liewe ruiter?

SIR ANDRIES

Wat is *pourquoi*? Doen of nie doen nie? Het ek maar al die tyd aan tale gewy wat ek aan skerm, dans en beergevegte bestee het! Ja, waarom het ek my tog nie op die kunste toegelê nie?

SIR TOBIE

[*Wys na sy lang, tooiingrige hare.*]

Dan sou 'n krullebol daardie klapperdop van jou mooi toegelê het.

SIR ANDRIES

Maar sou dit miskien my hare verbeter het?

SIR TOBIE

Sonder twyfel; want jy sien mos hulle krul nie vanselwers nie.

SIR ANDRIES

Maar hulle staan my goed, nie waar nie?

SIR TOBIE

Uitmuntend. Dit hang soos vlas aan 'n paal en ek hoop ek sien nog eendag hoe 'n huisvrou jou tussen haar bene neem en die boskasie afspin.

SIR ANDRIES

Waaragtig, môre gaan ek huistoe, sir Tobie. Jou niggie kan ek nie te sien kry nie; of, as sy te siene is, is dit tien teen een sy wil niks van my weet nie. Die hertog homself hier digby maak haar die hof.

SIR TOBIE

Sy wil niks van hom weet nie. Sy's nie van plan om bo haar stand wat wêreldsgoed, jare en geestelike vermoë betref, te trou nie. Ek het haar dit hoor sweer. Nonsies, man, jy staan nog 'n kans.

SIR ANDRIES

Ek bly 'n maand langer. Ek is die snaaksste man op aarde; ek is gek na maskerspele en fuifpartye soms sommer almal tegelyk.

SIR TOBIE

En is jy gekonfyt in al hierdie stokperdjies, my ou perd?

SIR ANDRIES

Soos enigiemand in Illirië, wie hy ook al mag wees, van geen hoër rang as ek nie. Maar ek kan nie kers vashou met 'n ou kalant in al dié kunsies nie.

SIR TOBIE

Munt jy miskien uit, heer ridder, in die kotteljons?

SIR ANDRIES

Land, maar daar kap ek darem vir jou bokkespronge uit!

SIR TOBIE

En ek kap liever die bok se boud uit!

SIR ANDRIES

En daardie passies agteruit, aaitsa, ek draf hulle af vlotter as watter danster-van-sy-amp ook in Illirië! [*Hy dans.*]

SIR TOBIE

Waarom word dié dinge weggesteek? Waarom hang daar 'n gordyntjie voor hierdie gawes? Sal hulle dalk stof versamel soos 'n kosbare doek? Waarom huppel jy nie kerktou in 'n kotteljons en kom huistoe teruggetrippel in 'n Franse vastrap nie? My einste stap sou 'n horrelpyp wees; en op die maat van 'n Skotse riel sou ek die kleinhuisie inskoffel. Wat bedoel jy hiermee? Is dit 'n wêreld om jou talente in weg te steek? Ek het gedink, om te oordeel na die pragtige bou van jou been, dis gevorm onder die gesternte van die kotteljons.

SIR ANDRIES

Juistemint, en dit lyk nogal goed in hierdie vlamrooi kous. Sal ons met ons sportsmakery begin?

SIR TOBIE

Hoe dan nie, my ou sportmaker? Is ons nie onder die Stier gebore nie?

SIR ANDRIES

Die Stier! dis die sye en die hart natuurlik.

SIR TOBIE

Nee, kêrel, dis bene en dye. Laat ons sien hoe jy bokspring. [*Sir Andries dans weer.*] Op, hoër! Op, op, hopsasa! Pragtig, pragtig!

Albei, dansende, af.

TONEEL VIER

'n Vertrek in die Hertog se Paleis.
Valentino op, vergesel van Viola in mansdrag.

VALENTINO

As die hertog so aanhou met sy gunste aan u, Cesario, gaan u waarskynlik dit nog ver bring. Hy ken u skaars drie dae, en reeds is u geen vreemdeling meer nie.

VIOLA

U vrees òf sy grille òf my nalatigheid waar u nou die duursaamheid van sy geneentheid in twyfel trek. Is hy onbestendig, heer, in sy gunste?

VALENTINO

Nee, glo my, glad nie.

VIOLA

Ek dank u. Hier kom die hertog.
[Hertog, Curio en Gevolg op.]

HERTOG

Het iemand Cesario gesien?

VIOLA

Hier, tot u diens bereid, my vors.

HERTOG

[Aan sy Gevolg.] Toe staan 'n bietjie terug. *[Aan Viola.]* Cesario, Jy weet tog alles; ja, aan jou het ek Ontsluit die boek van my geheime siel. Daarom, jongman, gaan nou meteens na haar; Laat hul jou toegang skenk, staan voor haar deur, Sê hul dáár sal jou voet al vaster groei Tot hulle jou ontvang.

VIOLA

Maar, edele heer,
As sy so oorgegee is aan haar smart,
Soos almal sê, sal sy my nie wil spreek.

HERTOG

Wees bars, luidrugtig, ongepoets eerder
As onverrigtersake terug te keer.

VIOLA

Sê nou ek praat met haar, my vors, wat dan?

ORSINO

Ontvou vir haar die passie van my hart;
Verras haar met jou loflied op my trou;
Wees jy my smart se tolk, dit sal jou pas;
Na jou fris jeug sou sy wil luister liewer
As na 'n boodskapper met strenger blik.

VIOLA

Ek dink nie so nie, heer.

HERTOG

Sy sal, my seun;
Want hulle sondig teen jou tere jare
Wat sê jy is 'n man; Dianas lippe is
Nie gladder, rooier nie; en jou yl stem
Is soos 'n maagd s'n, fyn en soet; en alles
In jou herinner aan 'n vrou se aard.
Dit weet ek, jou gesternte staan reg vir
Dié saak. [*Aan sy Volgelinge.*] Laat vier of vyf hom vergesel . . .
Of almal, as jul wil; want ek verkies
Al lank die eensaamheid. Laat my saak bloei,
Dan sal jy vry leef soos jou vors om sy
Fortuin te deel.

VIOLA

Ek sal my bes doen haar

Te wen. [*Tersy.*] O wat 'n stryd hier in my gees!
Al wen ek wie, sý vrou sou ek wil wees.

Almal af.

TONEEL VYF

*'n Vertrek in Olivia se Woning.
Maria en Feste, die Nar, op.*

MARIA

Nee, man, sê my waar jy was of ek sal nie my mond 'n haarbreedtetjie oopmaak om vir jou verskoning te vra nie. Die gravin sal jou ophang omdat jy weer opsent was.

FESTE

Laat haar my maar ophang. Hy wat goed opgehang is, sal nooit weer vir iets hoef bang te wees nie soos 'n haas vir 'n skoot bokhael.

MARIA

Hoe maak? Bewys dit, verduidelik.

FESTE

Nie so haastig nie, mej. Hasebedas! Ek bedoel: is jy eers Bokveldtoe, is daar geen bokhael meer vir mens of haas om voor bang te wees nie.

MARIA

'n Duidelike antwoord, bokkie, maar wat duideliker is as daglig, is: so gou daar werk op jou wag, kies jy die hasepad. Waar was jy?

FESTE

Besig om my narreberoep hier in my gees te beoefen. Hulle wat narre is, moet hul narretalent naarstiglik ontwikkel. Dis hul heilige plig.

MARIA

Tog sal hulle jou ophang, nare nar, vir jou lang afwesigheid. Of, steek hulle jou dalk in die pad, is dit nie ewe goed hulle hang jou op nie?

FESTE

Word jy goed opgehang, verhoed dit dat jy sleg trou. En wat die in die padstekery betref, dis somer, somer elke liewe lange dag—en die wapad is my woning.

MARIA

Jy's dus vasberade?

FESTE

So, so, los en vas . . . maar in twee verbande is ek vasbeslote.

MARIA

Dat as die een band breek, sal die ander band hou. Maar breek albei bande, val jou broek af.

FESTE

Broekskoot, in die kol! Watter kruisband sou bestand wees teen so 'n kruisvuur van gevatheid? Wel, gaan jou gang. As sir Tobie maar net van die bottel kon afsien, sou jy vir hom so 'n gevatte stukkie Evas vlees wees as waffer vrou ook in Illirië.

MARIA

Stil, nou, karnallie, dis oorgenoeg. Hier kom my jonkvrou; vra mooi om verskoning, dit sou beter vir jou wees. [*Maria af.*]

FESTE

O gees, indien dit jou gediend is, laat my nou die geestigheid self wees! Groot geeste wat dink hulle het jou in pag, blyk dikwels slegs dwase te wees; terwyl ek wat maar alte goed weet ek besit jou nie, wel vir 'n wyse man kan deurgaen; want daardie deurligtige denker, Quinapalus, sê mos: „Liewer 'n wyse dwaas as 'n dwase wyse.”

[*Olivia, Malvolio en haar Gevolg op.*]

God seën u, jonkvrou!

OLIVIA

Neem die nar weg.

FESTE

[aan haar Volgelinge.]

Hoor julle dan nie, kêrels? Neem die jonkvrou weg.

OLIVIA

Moenie onsin praat nie, jy's 'n droë nar. Ek is klaar met jou. Bowendien, jy word oneerlik.

FESTE

Twee gebreke, madonna, wat drank en goeie raad sal verbeter. Want gee die droë nar drank, dan is die nar nie meer droog nie; beveel die oneerlike man om homself te verbeter; en as hy homself verbeter, is hy nie langer oneerlik nie; en as hy nie kan nie, laat die kleremaker hom lap. Alles wat verbeter word, is tog maar gelap; deug wat oor die spore trap, is maar met sonde gelap; en sonde wat hom verbeter, is maar met deug gelap. As hierdie eenvoudige gevolgtrekking kan help, goed; so nie, wat staan ons te doen? Soos daar geen ware raadgewer is behalwe die onheil, is die skoonheid soos 'n blom, moet alles vergaan. Die jonkvrou het beveel: neem weg die nar; daarom, sê ek weer, neem háár weg.

OLIVIA

Meneer, ek het beveel hulle moet *jou* wegneem.

FESTE

Wanbegrip en smaad in die allerhoogste graad! Jonkvrou, *cucullus non facit monachum*, die py maak nie die monnik nie: dit wil sê, my brein is glad nie so bont soos my narrepak nie. Goeie madonna, gee my verlof om u te bewys u is 'n nar.

OLIVIA

Kan jy dit doen?

FESTE

En baie handig ook, goeie madonna.

OLIVIA

Bewys dit dan.

FESTE

Ek moet u daarvoor katkiseer, madonna; my liewe skaam veldmuisie van deugsamheid, antwoord my.

OLIVIA

Wel, meneer, omdat ek geen ander tydverdryf het nie, wag ek op jou bewyse.

FESTE

Goeie madonna, waarom treur u?

OLIVIA

Goeie nar, om my broer se dood.

FESTE

Ek dink sy siel is in die hel, madonna.

OLIVIA

Ek weet sy siel is in die hemel, nar.

FESTE

Maar wat 'n narre-sotheid tog, madonna, om te treur oor 'n broer se siel wat in die hemel is. [*Aan haar Volgelinge.*] Neem die nar weg, here!

OLIVIA

Wat dink jy van dié nar, Malvolio? Verbeter hy nie?

MALVOLIO

Ja, dit sal hy doen tot die dood se stuiptrekkings hom laat bibber; ouderdom wat die wyse agteruit laat gaan, maak van die nar altyd 'n groter gek.

FĒSTĒ

Mag God, heer, u 'n spoedige oudag stuur vir die grotere vermeerdering van u gekheid. Sir Tobie sou sweer ek is geen jakkals nie, maar hy sal geen dubbeltjie daarop wed dat u nie 'n gek is nie.

OLIVIA

Wat het jy daarop te sê, Malvolio?

MALVOLIO

Ek verwonder my dat u edelheid behae skeep in so 'n leë vabond; nou die dag het ek gesien hoe 'n doodgewone nar met soveel harsings soos 'n klip hom skoon van stryk bring. Kyk net 'n bietjie, hy's noual uit die veld geslaan. As 'n mens nie hardop lag en hierdie grapjas 'n kans gee vir sy lawwe grappies nie, staan hy daar met 'n bek vol tande. Ek gee dit u as my sienswyse, ek sien hierdie wyse manne wat almelewe so skaterlag vir dié soort narre, vir niks beters aan nie as slegs dié narre se hansworse.

OLIVIA

O maar jy's siek van eieliefde, Malvolio, en jy proe alles met 'n galserige smaak. Wie vrygewig is, onskuldig en van 'n liewe geaardheid, beskou as veerpyltjies die dinge wat jy vir kanonballe aansien. Daar is geen laster in 'n erkende nar al doen hy niks anders as net skel nie; en geen geskel in 'n erkende verstandige man al doen hy niks anders as berispe nie.

FESTE

Mag Mercurius, god van alle leuenaars, u nou die gawe skenk van die leuen, want hier praat u nou goed van narre!

[*Maria kom weer binne.*]

MARIA

Madam, daar is 'n jonge heer by die deur wat u graag wil spreek.

OLIVIA

Van hertog Orsino, nie waar nie?

MARIA

Ek weet nie, madam. Dis 'n mooi jong man met 'n deftige gevolg.

OLIVIA

Wie van my mense hou hom terug?

MARIA

Sir Tobie, madam, u oom.

OLIVIA

Vat hom daar weg; sir Tobie praat nes 'n mal man. Dat hy hom nie skaam nie! [*Maria af.*] Gaan, Malvolio; as dit weer 'n huweliksaansoek is van die Hertog, sê ek is siek, of nie tuis nie, net wat jy wil, maar raak van hom ontslae. [*Malvolio af. Aan Feste.*] Nou sien jy self, meneer, hoe jou narrery verouderd raak, en die mense daarvan moeg word.

FESTE

U het vir ons hofnarre opgekom, madonna, asof u oudste seun self 'n nar is; mag Jupiter sy skedel vol harsings prop, want hier kom 'n lid van u familie wat maar 'n baie swak harsingsvliesie het.

OLIVIA

Op dees aarde, half dronk! [*Aan sir Tobie.*] Wie's daar by die deur, Oom?

SIR TOBIE

'n Heer.

OLIVIA

'n Heer! Watter soort heer?

SIR TOBIE

Daar is 'n heer hier—hierdie peslike pekelharders darem, dat hulle my so laat hik! [*Aan Feste.*] En toe, wat soek jy, sot?

FESTE

Beste sir Tobie!

OLIVIA

Oom, Oom, vanwaar so vroeg in die môre hierdie hitsigheid?

SIR TOBIE

Hitsigheid! Ek verfoei die hitsigheid. Daar's iemand by die deur.

OLIVIA

Goed, goed, ek weet. Maar wie is hy?

SIR TOBIE

Laat hy ook die duiwel wees as hy wil, dit traak my nie; sterk my in die geloof, sê ek. Vir die res, is dit vir my om't ewe.

[Sir Tobie af.]

OLIVIA

Met wie kan ons 'n dronk man vergelyk, nar?

FESTE

Met 'n nar, 'n mal man en 'n drenkeling. Een teug meer as wat sy dors nodig het, maak van hom 'n nar, die tweede maak hom mal, en die derde versuip hom.

OLIVIA

Gaan haal die lykskouer dat hy uitspraak lewer op my oom; want hy's in die derde graad van drank, hy't klaar versuip. Toe, gaan, en sorg vir hom.

FESTE

Hy's nou nog maar net mal, madonna; en die nar sal sorg vir die mal man.

[Feste af. Malvolio kom weer op.]

MALVOLIO

Madam, die jongman daar dring daarop aan hy wil u spreek. Ek het hom verwittig dat u siek is; hy beweer hy wis dit reeds en juis

daarom kom hy om u te spreek. Ek het hom vertel u slaap; en ook hiervan blyk hy reeds kennis te dra en juis daarom kom hy u spreek. Wat moet nou aan hom gesê word, gravin? Hy's gewapen teen elke weiering.

OLIVIA

Sê aan hom hy sal my nie kan spreek nie.

MALVOLIO

Dis aan hom meegedeel; maar hy verklaar hy sal met u spreek al bly hy ook voor u deur staan soos 'n stoepbank of die balju se bulhond.

OLIVIA

Watter soort mens is hy?

MALVOLIO

Van die mensesoort.

OLIVIA

Maar van watter aard?

MALVOLIO

Baie onaardig; hy sal u spreek of u wil of nie.

OLIVIA

Hoe lyk hy en hoe oud is hy?

MALVOLIO

Nog nie oud genoeg vir 'n man en nie jonk genoeg vir 'n seun nie; soos 'n ertjiedop voor dit ryp is, of 'n groen appel wanneer dit nog 'n amper-appel is; dis met hom soos die gety tussen eb en vloed, tussen die boom en die bas, tussen seun en man. Hy's mooigeskape, praat met so 'n fyn stemmetjie; 'n mens sou sê hy's so pas gespeen.

OLIVIA

Laat hom inkom. En roep my kamerjuffer.

MALVOLIO

Juffrou Maria, die jonkvrou roep.

[*Malvolio af. Maria kom weer op.*]

OLIVIA

Gee my my sluier; kom, dek my gelaat.

Ons sal weer luister na Orsinos bode.

[*Viola en haar Gevolg op.*]

VIOLA

Die edele meesteres van hierdie huis, wie is sy?

OLIVIA

Rig u na my; ek sal vir haar antwoord. Wat verlang u?

VIOLA

O stralende, verruklike skoonheid sonder weerga . . . Verskoon my, maar sê my asseblief of dit die meesteres is van hierdie huis, want ek het haar nog nooit gesien nie. Ek sou nie graag my toespraak wil verspil nie; want behalwe die feit dat dit meesterlik geskryf is, het ek my veel moeite getroos om dit van buite te leer. Skone dames, moenie vir my lag nie; ek is fyngevoelig, roep gou iemand tot verantwoording al gee hy my ook in die geringste mate aanstoot.

OLIVIA

Van waar kom u, heer?

VIOLA

Ek kan weinig meer sê as wat ek studeer het, en dié vraag val buite my rol. Goeie liewe dame, gee my slegs 'n aanduidinkie dat u die meesteres is van die huis sodat ek my toespraak kan voortsit.

OLIVIA

Is u 'n toneelspeler?

VIOLA

Nee, my wyse vriendin; en teen die einste slagtande in van die giftigste skinderbekke op aarde, sweer ek ek is nie wat ek is nie. Is u die meesteres van hierdie huis?

OLIVIA

As ek myself nie onwettig in besit neem nie, is ek.

VIOLA

Sonder twyfel, as u sy is, neem u u inderdaad onwettig in besit; want wat u die reg het om weg te gee, het u nie die reg om terug te hou nie. Maar dis geen deel van my opdrag nie. Ek sal voortgaan met my toespraak tot u lof, en u dan die hart van my boodskap ontbloot.

OLIVIA

Kom tot sy kernpunt. Die lof skeld ek u vry.

VIOLA

Ai, maar ek het my daaraan afgesloof om dit te leer, en dit is poëties.

OLIVIA

Juis daarom sou dit maklik oneg kan wees; ek bid u, verswyg u betoog. Ek het gehoor u was parmantig voor my deur, maar ek het u tog toegang verleen, eerder om my oor u te verwonder as om u aan te hoor. As u nie mal is nie, gaan. Maar as u by u verstand is, wees bondig. Ek is glad nie in die humeur om met u 'n gesprek te voer wat so verspot rondtrippel nie.

MARIA

Wil u u seile hys, heer? Daar blink u skuimpad.

VIOLA

[*Aan Maria.*] Nee, goeie seevaarder; hier wil ek nog 'n rukkie met die wind saamdrywe. [*Aan Olivia.*] Paai u beskerm-reus tog 'n bietjie, sagsinnige dame.

OLIVIA

Vertel my wat u op die hart het.

VIOLA

Ek is 'n boodskapper.

OLIVIA

Gewis, u moet 'n vreeslike opdrag hê om uit te voer wanneer sy beleefde formaliteit so skrikwekkend is. Sê wat u sending is.

VIOLA

Dis vir u oor alleen bedoel. Ek bring geen oorlogsverklaring, geen eis om huldebetuiging; ek dra 'n olyftakkie in my hand; my woorde is ewe vol vrede as van pit.

OLIVIA

En tog het u onmanierlik begin. Wat is u? Wat wil u hê?

VIOLA

Die onmanierlikheid wat ek aan die dag gelê het, is veroorsaak deur die manier waarop ek ontvang is. Wat ek is, en wat ek wil hê, is so geheim soos die maagdelikheid; vir u ore, goddelikheid; vir enige ander ore, heiligskennis.

OLIVIA

Laat ons alleen; dié goddelikheid sal ons nou aanhoor. [*Maria en andere af.*] Toe, heer, wat is u teks?

VIOLA

Lieflikste jonkvrou—

OLIVIA

'n Leerstelling wat troos, en veel kan daaromtrent gesê word. Waar lê u teks?

VIOLA

In Orsino se boesem.

OLIVIA

In sy boesem! In watter hoofstuk van sy boesem?

VIOLA

Om te antwoord volgens die Skrif, in die eerste hoofstuk van sy hart.

OLIVIA

O maar ek het dit gelees, dis kettery! Het u niks meer te sê nie.

VIOLA

Liewe madam, laat my u gelaat sien.

OLIVIA

Het u enige opdrag van u meester om met my gelaat te onderhandel? Nou is u u teks kwyt; maar ons sal die gordyntjie trek en u die skilderstuk laat sien. Kyk, heer; presies so het ek daar strakkies uitgesien; is dit nie goed gedoen nie? [*Sy ontsluit haarself.*]

VIOLA

Uitstekend gedaan, as God dit alles gedoen het.

OLIVIA

Dis in die vel se grein self, heer, sal wind en weer weerstaan.

VIOLA

Dis skoonheid meesterlik gemeng, sy rooi en wit
Deur die Natuur se soet penseel self aangebring;
Gravin, u is die wreedste sý wat leef
As u al dié bevallighede graf toe voer
En geen kopieë aan die wêreld laat.

OLIVIA

O, heer, maar so hardvogtig sal ek nie wees nie! Ek sal verskeie inventarisse van my skoonheid laat opstel; dit sal op 'n lys kom, en elke besonderheid en voorwerp sal tot my testament toegevoeg word—soos, *Item*, Twee lippe taamlik rooi; *Item*, Twee grys oë

toegerus met ooglede; *Item*, Een hals, een ken, en so meer.
Is u hierheen gestuur om my te prys?

VIOLA

Ek sien u wat u is; u is te trots;
Maar was u ook die duiwel, u is skoon.
My heer en vors bemin u, o dis 'n liefde
Wat slegs ú liefde kon vergoed, al was
U ook gekroon die skoonheid weergaloos.

OLIVIA

Maar hoe bemin hy my?

VIOLA

Met 'n verafgoding, met vrugbare trane,
Met kreune wat van liefde dawer, sugte vuur.

OLIVIA

U vors ken my besluit, ek kan hom nie bemin;
Tog weet ek hy's 'n man van deug, hy's edel,
Welvarend, jonk, opreg en sonder vlek;
Almal praat van hom goed, mild, kloek, geleerd;
En in sy voorkoms en sy hele aard
Die ene gracie; tog ek kan hom nie bemin . . .
Waarom aanvaar hy nie my antwoord nie?

VIOLA

Sou ek bemin met so 'n vlam, 'n vuur,
Met so 'n lyding, dodelike drif,
Sou ek geen sin vind in u neewoord nie;
Ek sou dit nie verstaan.

OLIVIA

Wat sou u doen?

VIOLA

'n Wilgerhutjie bou vlak voor u deur,
Haar wat ek liefhet, roep binne-in die huis;

Daar liedere van versmaaide liefde skryf,
Hul sing luid in die stilte van die nag;
U naam laat galm teen die eggoënde heuwels
Tot selfs die speelse skinderbekkie van die lug
Uitroep: „Olivia!” O u sou glad nie rus
Tussen die elemente van lug en aarde of
U sou my jammer kry.

OLIVIA

So mag u veel verrig. Wat is u afkoms?

VIOLA

Meer as my huidige staat, tog ek's tevrede;
Ek is 'n edelman.

OLIVIA

Gaan na u heer;
Ek kan hom nie bemin. Laat hy geen bode stuur,
Behalwe u miskien, ja, kom maar weer
Dat u my sê hoe hy dit neem. Vaarwel;
Ek dank u vir u moeite. [*Sy gee Viola 'n sakkie geld.*]
Hier's iets vir u.

VIOLA

Ek is geen huurling, hou u beurs, gravin;
My meester moet vergoed word hier, nie ek.
Mag ú 'n man bemin en sy hart klip wees,
Ook u verlange oplaai soos my meester s'n
En dan verag word. Ek groet u, wrede skoonheid.
[*Viola af.*]

OLIVIA

„Wat is u afkoms?”
„Meer as my huidige staat, tog ek's tevrede;
Ek is 'n edelman . . .” Ek sweer jy is;
Jou taal, gelaat, jou liggaam, dade, gees,
Gee jou, vyfvoudig, jou familiewapen.
Maar nie te vinnig nie; bly kalm, hart!

Ag was die vors dié bode . . . Wat, wat nou?
Dié plaag, tref hy so snel, so doodsekuur?
Dié seun in sy volmaaktheid sluip, lyk my,
Met 'n onsigbare en subtiele gang
Diep agter in my oë in. Laat kom
Wat wil. Malvolio, haai!

[*Malvolio op.*]

MALVOLIO

Hier tot u diens, madam.

OLIVIA

Volg daardie onbeleefde bode van
Die hertog, gou! hier't hy sy ring laat staan,
Of ek't wou hê of nie, sê hom ek weier dit;
Dring by hom aan hy moet sy vors nie vlei,
Die vlam nie voed nie van sy hoop; ek's nie
Vir hom. Maar kom die jonkman môre weer,
Dan gee ek hom my redes. Gaan, Malvolio!

MALVOLIO

Gravin, ek gaan. [*Af.*]

OLIVIA

Ek doen ek weet nie wat, ek vrees ek vind
My oog te sterk of hy my gees verblind.
Ons heers nie oor onself; Lot, wys jou krag;
Wat voorbeskik is, kom; dus, kalmte, wag . . .

Olivia af.

TWEEDE BEDRYF

TONEEL EEN

Die Seekus
Antonio en Sebastiaan op.

ANTONIO

Sal jy nie langer bly nie? En jy wil ook nie hê ek moet met jou saamgaan nie?

SEBASTIAAN

Met jou verlof, nee. My sterre skyn donker oor my; en my ongelukkige lot sal miskien jou bederf; daarom versoek ek jou dringend om my toe te laat om my laste alleen te mag dra. Dit sou 'n swak vergoeding vir jou liefde wees, om van dié laste op jou af te laai.

ANTONIO

Sê my minstens waarheen jy gaan.

SEBASTIAAN

Nee, werklik, vriend, die reis waarop ek besluit het, is bloot 'n swerftog sonder doel. Maar omdat jy te fyngevoelig is om my te dwing om te sê wat ek graag sou wil verswyg, verplig die beleefdheid my om nou reguit met jou te praat. Jy moet dus weet, Antonio, dat my naam nie werklik Roderigo is nie, maar Sebastiaan. My vader was daardie Sebastiaan van Messalin van wie, weet ek, jy al gehoor het. Hy het my en 'n suster agtergelaat, albei binne 'n uur gebore. Het dit die hemele maar behaag dat ons binne dieselfde uur gesterf het! Maar jy, vriend, het dit voorkom: ongeveer 'n uur voor jy my uit die branding gered het, het my suster verdrink.

ANTONIO

Dat ek so 'n dag moes belewe!

SEBASTIAAN

'n Meisie wat, alhoewel dit gesê is sy lyk soos ek, deur baie mense as beeldskoon beskou is. Ek sou nie so ver gaan om in my bewondering dit van haar te glo nie; tog sou ek prontuit aan wie ook al waar ook al verklaar: sy had 'n geardheid wat selfs die Afguns skoon moes noem. Sy is reeds, my vriend, in sout water verdrink; en hier lyk dit nou asof ek haar nagedagtenis opnuut verdrink in die sout van my trane.

ANTONIO

Verskoon my, vriend, die slegte onthaal wat ek jou gegee het.

SEBASTIAAN

O goeie Antonio! dit spyt my dat ek jou soveel moeite veroorsaak het.

ANTONIO

Ek het jou so lief, jy sou my nou vermoor indien jy nie toelaat dat ek jou dienaar word nie.

SEBASTIAAN

As jy nie ongedaan wil maak wat jy reeds gedaan het, dit wil sê, hóm te dood wat jy van die dood gered het, vra dit nie van my nie. Nou op die daad vaarwel; my gemoed is vol teer gevoelens; en ek staan nog altyd so na aan die geardheid van my moeder dat dit nou maar min skort of my oë verklap my. Ek gaan na die hof van hertog Orsino; vaarwel.

[Sebastiaan af.]

ANTONIO

Die guns van al die gode vergesel jou.
Had ek nie vyande in Orsinos hof,
Sou ek jou binnekort daar self ontmoet;
Maar kom wat wil, my liefde vir jou staan
My by, gevaar sal spel lyk . . . en ek gaan.

Antonio af.

TONEEL TWEE

'n Straat.

Viola verskyn, gevolg deur Malvolio.

MALVOLIO

Was u nie soëwe by die gravin Olivia nie?

VIOLA

Soëwe, heer; op 'n rustige pas het ek nou net hier aangekom.

MALVOLIO

Sy stuur hierdie ring, heer, aan u terug; u kon my gerus die moeite gespaar het deur dit self saam te neem. Sy voeg origens by dat u u heer dit klinkklaar aan die verstand moet bring dat sy saak hopeloos is, sy niks van hom wil weet nie. En nogiets: dat u dit nooit weer waag om sy aangeleenthede hier te kom bespreek nie behalwe om te vermeld hoe hy hierop reageer het. Aanvaar dit so. [*Hy werp die ring op die grond.*]

VIOLA

Volstrek nie, heer. Sy het die ring van my geneem.

MALVOLIO

Kom, kom, heer, u het dit ongepoets haar toegewerp; en dis haar uitgesproke wil dit moet insgelyks aan u terugbesorg word. Wil u u verwerdig om dit op te raap, daar lê dit vlak voor u oë; so nie, laat dit syne wees wie dit vind.

[*Malvolio af.*]

VIOLA

Ek't haar geen ring gegee; wat's haar bedoeling?
God gee my voorkoms het haar nie bekoor!
Sy't my bekyk, so fyn op my gelet,
Haar oë't haar tong skoon in die war gebring,
Want sy het rukkerig gepraat, verstrooid.
Sy het my lief en haar hartstog se lis
Nooi my nou terug in dié brutale bode.
My vors se ring versmaai! Hy't haar geen ring

Gestuur. Ek is die man; en is dit so,
 Moet sy, armsalige, liefs 'n droom bemin.
 Vermomming, ja, ek sien jy is 'n euwel
 Waarin die sluwe Duiwel veel vermag.
 Hoe maklik vir die mooi-vals man sy beeld
 Te prent diep in die washart van die vrou!
 Helaas, ons swakheid dra die skuld, nie ons!
 Is ons van dons gemaak, bly ons van dons.
 Hoe sal dit afloop? My meester's dol op haar;
 En ek, arme monster, is gek na hom;
 En sy, verdwaas, dweep nou, lyk dit, met my.
 Waar gaan dit eindig? Want, is ek 'n man,
 Dan is my liefde hoop'loos vir my heer;
 Is ek 'n vrou—o wee, Olivia!—
 Hoe sal sy steeds vergeefs moet sug en smag!
 O tyd, jy moet dié strik ontbind, nie ek;
 Dié knoop's te styf vir my om oop te trek.

Olivia af.

TONEEL DRIE

'n Vertrek in Olivia se Woning.

Sir Tobie Wynvat en sir Andries Bibberbakkies verskyn.

SIR TOBIE

Staan nader, sir Andries. Om na middernag nog nie in die bed te wees nie, is om betyds op te wees; en *diluculo surgere*, soos jyself weet—

SIR ANDRIES

Nee, gedoriëwaar, ek weet nie; maar ek weet, om laat op te wees, is om laat op te wees.

SIR TOBIE

'n Valse gevolgtrekking; en ek haat dit soos 'n leë wynkan. Om na middernag nog op te wees en dan na bed te gaan, is vroeg; dus, om na middernag na bed te gaan, is om betyds na bed te gaan. Bestaan die lewe nie uit die vier elemente nie?

SIR ANDRIES

So sê hulle, verseg; maar ek dink dit bestaan eerder uit eet en drink.

SIR TOBIE

Maar jy's 'n groot geleerde; dus, grote gees, laat ons eet en drink.
[Roepende.] Ek sê, Mariaan, ek sê, 'n beker wyn!

[Feste op.]

SIR ANDRIES

Land, hier kom die gek!

FESTE

En toe, my twee ou maats! Hier's ons nou drie gekkes op 'n ry!
Is dit nie gek nie? Gekker as kopaf kan dit nie gaan nie.

SIR TOBIE

Welkom, esel. En toe, wysneus, gee ons nou 'n wysie vir drie stemme.

SIR ANDRIES

Op my tabernakel, die gek het 'n bonkige borskas om mee te brul op note. Ek sou baie liever so 'n been hê om mee te buig en so 'n soet asem om mee te sing soos ons gek hier as veertig sjielings.
[Aan Feste.] Op my erewoord, Feste, gisteraand het jy die gek geskeer soos nog nooit tevore nie toe jy praat van Pigrogromitus, of van die Vapiane, toe hulle die ekwinoksiaal van Queubus oorsteek; dit was piekfyn, so waar as waar wragtiewaar waar is. En toe het ek jou 'n stuk of tien stuiwers gestuur vir jou ou stukkie. Het jy hulle gekry?

FESTE

Hoe dan nie? Ek het hulle in my bladsak gesteek, sak en pak na my skapie verkas, haar daar gepak—en toe sak ons tweetjies af op die Jolliekroeg met sy sakkevol plesierigheid waar g'n niemand ooit in sak en as oor die wanhoop en weedom van hierdie wrede ou wêreld sit en wurg nie, maar die lewe dikwels dans, dans doller as 'n doedelsak. Maar toe daag julle nie op nie, vervlaks,

kon ons nie saam met sir Tobie wyn vat nie, moes ons al sy gevattighede mis—om nie eens te praat nie, sir Andries, van jou uitgevatheid, kyk net hoe krul daai kuif, hoe knik daai pluimpies, pronk hulle, fraai, fraai verby! Mens sou dalk kan sê sir Tobie Wynvat is half-wyn half-vat, maar om te beweer sir Andries Bibberbakkies is 'n fat, 'n modepop en 'n windsak, sou wees om so waar as waaragtig die waarheid in die gesig te vat!

SIR ANDRIES

Uitstekend! Dit ly geen twyfel nie, jy skeer pragtig die gek. En nou, 'n lied, 'n lied!

SIR TOBIE

Komaan, hanswors, hier's ses dubbeltjies vir jou. Toe, hansie, wys jou wors, gee ons 'n lied!

SIR ANDRIES

Hier kry jy van my ook 'n sikspens. As een edelman 'n sikspens gee, dan—

FESTE

Wil julle 'n minnelied hê of 'n stigtelike lied?

SIR TOBIE

'n Minnelied, 'n minnelied!

SIR ANDRIES

Juis, juis . . . Die stigtelikheid staan my nie veel aan nie.

FESTE

[*Singende.*]

*Waar swerf jy, skat, waar bly jy dwaal?
O luister na my liefdestaal,
Ek wat nou sing en sing so soet.
Rits nie meer rond, klein trippelvoet;
Elk wyse man weet alte goed
Dat minnaars op die end ontmoet.*

SIR ANDRIES

Uitmuntend, eersteklas!

SIR TOBIE

Goed, goed.

FESTE

[*Singende.*]

*Wat's liefde tog? Nie iets vir later;
Van blydschap moet ons nou kan skater;
Want wat sal kom, is onsekuur.
In afstel is geen heil te vind;
Kom soen my, soen my, dierbare kind,
Die jeug's 'n stof wat nie sal duur.*

SIR ANDRIES

'n Heuningsoete stem, so waar as wat ek edelman is.

SIR TOBIE

'n Aansteeklike deuntjie. [*Hy neurie die lied.*]

SIR ANDRIES

Baie soet en baie aansteeklik, warimpel. [*Hy neurie ook die lied.*]

SIR TOBIE

Aansteeklik verby, en hy steek my nie in die krop nie, wat wou, hy klop-klop in my krop soos die keel van 'n kanarie aan die kweel. Aansteek, aansteek! [*Hy gee 'n paar danspassies.*] Sal ons drink tot die hemele maal soos 'n malle mole om en om? Sal ons die naguil opjaag met 'n driemansdeuntjie wat selfs 'n Dopper aan die dans sal laat spring . . . Sal ons insit, vrinde?

SIR ANDRIES

Sit in, sit in, as julle my liefhet! Ek is 'n derduiwel met 'n deuntjie.

FESTE

Sit jy in, sir Andries, is ons deuntjie na die duiwel. En dan sing ons almal 'n ander deuntjie.

SIR ANDRIES

Ag nee wat, ek sal hom sommer speel-speel klaar sing.

FESTE

En dan het jy sing-sing met hom klaargespeel.

SIR ANDRIES

Wag, hier speel hy al deur my kop. [*Hy neurie eers 'n paar balkies, dan*] „Jou skelm . . .” [*Hy neurie weer.*] Jy ken mos die deuntjie.

FESTE

Van kindsbeen af. [*Hy neurie die wysie.*] „Hou jou smoel, jou skelm . . .” Maar dan sal ek verplig wees om jou 'n skelm te noem, weledele heer.

SIR ANDRIES

Dit sal nie die eerste maal wees dat ek iemand verplig het om my 'n skelm te noem nie. Begin, nar. Dit begin: „Hou jou smoel.”

FESTE

Ek kan nie begin as ek my smoel moet hou nie.

SIR ANDRIES

Raak gesê, gladde bek! Toe, oop, wawydoop, smoel, begin, begin! „Jou skelm . . . dink jy jy's gebore met die helm?” [*Hy fluit die wysie.*]

SIR TOBIE

Nee, met 'n narrekap, my nimmer-as-te-nooit-in-die-benardheid-narretjie! Toe, sangers, sing! „Jou skelm skelm . . . dink jy jy kan my pal bedwelm?”

[*Hulle sing aldrie die liedjie. Maria op.*]

MARIA

Maar wat vir 'n gekattermaai is dit hier? As my jonkvrou nie haar hofmeester Malvolio geroep het om julle die huis uit te boender, dan is my naam nie Maria nie.

SIR TOBIE

Die gravin is 'n grietjieverdriet; ons, plesierewiere-swierers; Malvolio, 'n vroomgevreet-vreugdeverskrikker—ja, vervlaks . . .

[*Singende.*]

Ons is drie vrolike rakkers

Wat wild en wakker

Die nanag deur kerjaker.

Is ek nie haar bloedverwant nie? En is bloed nie dikker as water nie? Kaf, dame, kaf, kaffenasies! 'n Lied, 'n lied vir alle okkasies!

[*Singende.*]

Daar woon 'n man in Babilon, o dame, dame!

Vou maar jou voetjies same en sê ame . . .

FESTE

Slaat my dood, maar die edelman is 'n hanswors-honderd!

SIR ANDRIES

Ja, hy skeer lekker die gek, kom hy eers op stryk, en ek bly ook nie agter nie. Hy doen dit met meer gracie, maar ek doen dit natuurliker.

SIR TOBIE

[*Singende.*]

Op die twaalfde Desember—

MARIA

In hemelsnaam, stil!

[*Malvolio op.*]

MALVOLIO

Here, is julle gek of wat is julle? Het julle geen verstand, maniere of welvoeglikheid dat julle soos 'n spul dronklappe te kere gaan in die middel van die nag nie? Wil julle die huis van ons gravin in 'n kantien omskep dat julle hierdie nagtelike stilte onsalig maak deur jul boewedeuntjies uit te brul sonder enige demping of versagting van jul stemme? Het julle geen eerbied vir welke plek, persoon of tyd ook nie?

SIR TOBIE

Ons het mooi tyd gehou, heer, in ons deuntjies. Gaan na die hoenders!

MALVOLIO

Sir Tobie, ek moet reg op die man af met u praat. My meesteres het my gelas om aan u mee te deel dat ofskoon sy u huisves as haar bloedverwant, sy geensins verwant voel aan al u onhebbelikhede nie. As u kan afsien van u wangedrag, is u welkom in haar huis; so nie, indien dit u geval om van haar afskeid te neem, sal sy inderdaad geneë wees om u vaarwel te sê.

SIR TOBIE

[*Singende.*]

Vaarwel, my skat, nou moet ek werklik gaan.

MARIA

Asseblief tog nie, beste sir Tobie.

FESTE

[*Singende.*]

Sy oë wys sy dae's amper gedaan.

MALVOLIO

Kan dit moontlik wees?

SIR TOBIE

[*Singende.*]

Wat wou, nog nooit!

Ek sal nie sterf.

FESTE

Dit lieg jy, Wynvat, vriend,

Die Dood sal jy moet erf!

Soos jy die wyn vat nou,

Sal Hý vat aan jou nerf.

SIR TOBIE

[*Singende.*]

*Ek is 'n alte lekker ou
Op hierdie aardse werf.
Vir wat wil jul so gou
My naam op klip gaan kerf?*

FESTE

[*Singende—baie droewig.*]

*Ai, ai . . . wee my, helaas,
Daai laaste stukkie sterf . . .*

MALVOLIO

'n Dergelike gedrag, sir Tobie, strek geensins tot u eer nie.

SIR TOBIE

[*Singende terwyl hy terselfdertyd wys na Malvolio, regop en fronsend in sy swart drag.*]

*Sal ek dié Swart Prins sê:
„Laat spat! Bly uit my kraal!”*

FESTE

*Wat maak dit saak? Hy sal
Jou tog, vriend, in kom haal!*

SIR TOBIE

*Hom bars beveel: „Skoert! Kry jou ry!”
En hom nie spaar nie?*

FESTE

*Nee, nee, nee, nee, so gou speel jy
Nie met hom klaar nie!*

SIR TOBIE

[*Aan Feste terwyl hy hom naboots.*]

Nee, nee, nee, nee! Jou liedjie's vals, vent, jy lieg! [*Aan Malvolio.*]
Wat is jy meer as 'n ou hofmeestertjie? Dink jy omdat jy vroom
is, daar g'n koek en kanariewyn meer sal wees nie?

FESTE

En dan's daar gemmer. Die mense beweer gemmer laat jou lus voel.

SIR TOBIE

[*Aan Feste.*]

Weer reg, daarvan kan ek getuig! [*Aan Malvolio.*] Toe, heer, loop skuur jou ketting met broodkrummels. 'n Beker wyn, Maria!

MALVOLIO

Mejuffrou Marie, as jy die guns van ons jonkvrou net 'n kerfie hoër skat as die veragting, sal jy hulle nie die middele skenk vir hierdie skaamtelose onhebbelikhede nie. Hiervan sal sy kennis dra, deur my toedoen. [*Af.*]

MARIA

Loop skud jou ore, esel.

SIR ANDRIES

Om 'n man uit te daag tot 'n tweeveg en dan jou woord nie na te kom nie en hom vir die gek te hou, is net so erg as om aan die drink te gaan wanneer 'n ander sterf van die honger.

SIR TOBIE

Daag hom uit, ridder. Ek sal die uitdaging vir jou uitskrywe; of ek sal jou verontwaardiging mondelings aan hom oordra.

MARIA

Liewe sir Tobie, bly tog bedaard vanaand. Sedert die jong man van die hertog vandag by my meesteres was, is sy skoon van stryk. Wat Monsieur Malvolio betref, laat hóm maar aan my oor. As ek hom nie so flous dat sy naam spreekwoordelik word vir 'n swaap en Piet, Paul en Klaas hulle 'n papie vir hom lag nie, dan kan jy maar dink ek het nie eers genoeg verstand om reguit in my bed te lê nie. Ek weet ek kan dit doen.

SIR TOBIE

Vertel, vertel!

SIR ANDRIES

Ja, toe, vertel ons 'n ietsie van hom.

MARIA

Wel, heer, soms is hy 'n soort Puritein.

SIR ANDRIES

O as ek dít wis, sou ek hom slaat soos 'n hond!

SIR TOBIE

Wat! Omdat hy 'n Puritein is? Jou uitgelese rede daarvoor, liewe sir Andries!

SIR ANDRIES

Ek het geen uitgelese rede daarvoor nie, maar ek het rede genoeg.

MARIA

Hy's g'n Puritein of enigiets standvastigs nie, hy's 'n weerhaan en 'n gewinsoeker; 'n aanstellerige esel wat hoogdrawende sinne oor staatsake van buite leer en hulle dan in wavragte op ons aflaai; 'n man met 'n hemelhoë dunk van homself; so propvol volmaakthede, na sy eie mening, dat dit by hom 'n geloofsartikel is dat almal wat hom sien hom liefhet; en dis hierdie swaakheid wat my wraaklus 'n gulde geleentheid gee om bot te vier.

SIR TOBIE

Wat gaan jy doen?

MARIA

Ek sal etlike duistere minnebriefies hom voor die voet strooi; waarin deur die kleur van sy baard, die bou van sy been, sy manier van stap, die uitdrukking van sy oë, voorkop en gelaatskleur, hy hom sprekend afgeteken sal sien. Ek kan byna net soos my jonkvrou jou niggie skryf; ons handskrifte is nouliks van mekaar te onderskei.

SIR TOBIE

Uitstekend! Ek kry 'n snuf in die neus.

SIR ANDRIES

Ek't dit ook in my neus.

SIR TOBIE

Hy sal dink daardie briewe wat jy hom voor die voet laat val, kom van my niggie, en dat sy op hom verlief is.

MARIA

My bedoeling is inderdaad 'n perd met so 'n bles.

SIR ANDRIES

En jou perd gaan nou 'n esel van hom maak.

MARIA

Esel, ja, geen esel sal ooit dááaraan twyfel nie.

SIR ANDRIES

O maar dit sal 'n pragtoer wees!

MARIA

'n Poets duisend, dit verseker ek julle. Ek's doodseker my doepa sal hom omdop. Ek sal julle albei wegsteek—en laat die nar 'n derde wees—waar hy die brief sal vind. Let dan goed op hoe hy die brief uitlê. Maar nou vir vannag, na bed, en droom van die petalje! Totsiens. [*Af.*]

SIR TOBIE

Goeie nag, Penthesilea, my Amasone-Koningin.

SIR ANDRIES

Wragtiewaar, sy's 'n agtermekaar vroumens.

SIR TOBIE

Sy 'n speurhondjie, fyngeteel, en sy aanbid my. Maar wat maak dit saak?

SIR ANDRIES

Iemand het my ook eenkeer aanbid.

SIR TOBIE

Na bed, broer, na bed! Jy moet nog geld laat kom.

SIR ANDRIES

As ek nie jou niggie kan kry nie, sit ek lelik in die knyp.

SIR TOBIE

Laat geld kom, jonker. As jy haar nie op die ou end kry nie, noem my maar 'n bokkapater.

SIR ANDRIES

As ek dit nie doen nie, vertrou my nooit, en maak soos jy lus kry.

SIR TOBIE

Kom, kom, ek gaan gou 'n bietjie wyn warm maak; dis te laat om nou na bed te gaan. Kom, ridder, kom, my ou ridder!

Almal af.

TONEEL VIER

*'n Vertrek in die Hertog se Paleis.
Die Hertog, Viola, Curio en andere op.*

HERTOG

Gee my musiek. Nou, goeie môre, vriende.
Liewe Cesario, net daardie een ou lied,
Eenvoudig en spontaan, van gisteraand;
Dit was 'n uitvlug vir my hartstog meer as
Die ligte deuntjies en gesogte woorde
Van dié gejaagde en ligsinnige tyd.
Kom, net een vers . . .

CURIO

Hy wat dit altyd sing, u edele, is nie hier nie.

HERTOG

Wie was dit?

CURIO

Feste, die nar, my vors; 'n spotvoël in wie lady Olivia se vader groot behae geskep het. Hy's iewers doenig in die huis.

HERTOG

Loop soek hom, speel intussen daardie wysie.

[*Curio af. Musiek op.*]

Kom hierheen, seun. En as jy ooit bemin,
Dink in jou soete smart aan my; want soos
Ek is, was alle ware minnaars steeds,
In alles onberekenbaar, slegs trou
Aan dié één beeld bestendig van die wese
Deur hul bemin. Hoe hou jy van dié lied?

VIOLA

Dit vind 'n ware eggo in die troon
Waar liefde heers.

HERTOG

Maar jy praat meesterlik.
Ek sweer, al is jy jonk, jou oog het reeds
Liefderik gerus op 'n gelaat deur jou bemin;
Nie waar nie, seun?

VIOLA

'n Bietjie, deur u toedoen.

HERTOG

Hoe lyk sy, daardie vrou?

VIOLA

Sy lyk soos u.

HERTOG

Dan is sy jou nie werd. Hoe oud is sy?

VIOLA

Omtrent so oud soos u, my heer.

HERTOG

Te oud, verseg! 'n Vrou moet steeds 'n man
Neem ouer as sy self; so groei sy na
Sý aard, lê sy gelyk in sy geneentheid;
Want, seun, al prys ons mans ons hemelhoog,
Ons liefde's wispelturiger, onvaster,
Voller verlange, weifeling, gouer
Verlore en gedaan as dié van vroue.

VIOLA

Ek dink ook so, my heer.

HERTOG

Laat jou geliefde jonger wees as jy,
Dan sal jou liefde duur en steeds gedy;
Want vroue is soos rose, wie se blom,
So pas nog skoon, val voor die skemer kom.

VIOLA

So is't; helaas! dat dié ou wet hul bind;
Dat hul moet sterf as hul volmaaktheid vind.

[*Curio en Feste keer terug.*]

HERTOG

Kom, kêrel, daardie liedjie van gistraand.
Let wel, Cesario; dis oud en vloei so soet;
Die vroue wewend, spinnend in die son,
Die meisies wat borduur met silwer draad,
Sing dikwels dit; dis doodeenvoudig, eg,
Vertolk vir ons die onskuld van die liefde
In dae van weleer.

FESTE

Is u gereed, heer?

HERTOG

Ja, sit maar in. [*Musiek op.*]

FESTE

[*Singende.*]

*Kom hier, kom hierheen, Dood,
Rus wil ek tussen die sypresse daar.
Vlug, asem, vlug . . . o pyn, my nood,
'n Wrede skone was my moordenaar.
My grafgewaad, my marmarsteen,
Berei hul voor!
Het ooit 'n minnaar so alleen
Hom in die Dood verloor?*

*Geen blomme, o geen blomme soet
Moet my swart kis versier;
Geen vriend, geen vriend my groet
Waar my gebeentes wegsink hier.
Begrawe my waar slegs die wind
Die stilte steur,
Geen minnaar droef my graf sal vind
Om daar te treur.*

HERTOG

[*Gee hom geld.*]

Hier's iets vir jou moeite.

FESTE

Geen moeite hoegenaamd nie, heer, dis vir my 'n plesier om te sing.

HERTOG

Dan betaal ek vir jou plesier.

FESTE

Juistemint, heer, en vir plesier moet betaal word, vroeg of laat.

HERTOG

En nou verlaat ek my op jou dat ek jou mag verlaat.

FESTE

En mag die god van droefgeestigheid u beskerm en die kleremaker vir u 'n baadjie maak van altyd afwisselende tafsy, want u gemoed is soos die einste opaal wat pal van kleur verander. Ek sou graag wil hê dat manne met u bestendigheid van gees die seë moet bevaar, sodat hulle met alles op aarde doenig mag wees en elke plek ter wêreld hul bestemming is; want dis juis sulke mense wat altyd van niks 'n hoogs interessante reis maak. Vaarwel.

[*Feste af.*]

HERTOG

Laat almal gaan.

[*Curio en Gevolg af.*]

Nogmaals, Cesario,

Gaan dadelik na dié soewereine wrede;

Sê haar my liefde, edeler as die wêreld,

Slaan glad geen ag op vuil gewin of grond;

Wat die fortuin haar mee bedeel't, skat ek

So lig soos die lighoofdige fortuin;

Maar daardie wonder van 'n vorstlike juweel

Waarmee Natuur haar sier, verruk my siel.

VIOLA

Maar as sy u nie liefhet, heer?

HERTOG

So kan jy my nie antwoord . . .

VIOLA

Waarom nie?

Sê nou 'n vrou, soos daar dalk iewers is,

Smag na u liefde, ja, soos u nou smag

Na Olivia; u kan haar nie bemin;

U sê dit haar; moet sy haar nie berus?

HERTOG

Daar is geen vroueliggaam hier op aarde
Wat so 'n brand van liefde kan verduur
As dié wat nou my skroei; geen vrouehart,
So groot, kan soveel hou; hul's swak, helaas,
Hul liefde kan ons slegs noem appetyt,
Geen vuur nie van die hart, maar die verhemelte,
Wat oordaad bring en weersin, walging wek;
Maar myne is so honger soos die see,
Kan eweveel verteer. Ag, vergelyk nie
Die liefde wat 'n vrou vir my kan voel
Met dié wat ek Olivia skuld.

VIOLA

Ag, maar ek weet—

HERTOG

Wat weet u, vrind?

VIOLA

Te goed die liefde wat 'n vrou verbind
Teer met haar man; sowaar, hul's trou soos ons.
My vader had 'n dogter, sy't 'n man
Bemin soos ek, was ek 'n vrou, miskien
U sou bemin het, vors.

HERTOG

En haar verhaal?

VIOLA

'n Wit papier. Haar liefde't sy verswyg,
Haar stilte, soos 'n wurm in die knop, laat voed
Op haar damasrooi wang, so mymerend gekwyn,
En met 'n groen en geel droefgeestigheid
Soos soet Geduld gesit stil op haar monument,
Geglimlag na haar smart. Was dit nie liefde nie?
Ons manne sê meer, sweer meer, maar gewis

Dis meer vertoon as wil, meer leë skyn
As daad; ons eed is groot, ons liefde klein.

HERTOG

En het sy toe gesterf van liefde, seun?

VIOLA

Ek's al die dogters van my vaders huis,
En al die broers daarby; tog, weet ek nie.
Heer, sal ek na haar gaan?

HERTOG

Haas jou, maak gou!
Gee haar dié snoer. Sê haar my liefde dwing
My na die sterre, duld geen weiering.
Albei af.

TONEEL VYF

Olivia se Tuin.

Sir Tobie, sir Andries en Fabio op.

SIR TOBIE

Kom, kom, aanstryk, sinjeur Fabio.

FABIO

Maar ek kom, ek kom. As ek 'n titteltjie van hierdie poetsbakkery
mis, laat ek in swartgalligheid gaar gebraai word.

SIR TOBIE

Sou jy nie bly wees as 'n merkwaardige straf hierdie suur, nydige
vrek van 'n vent toegedien word nie?

FABIO

Ek sou in my noppies wees, man. Jy weet mos hy't my in onguns
gebring by ons jonkvrou in verband met 'n beer wat ek hier
getreiter het.

SIR TOBIE

Om hom te pes, die nors ou beer, sal ons hom so laat bontspring dat hy skoon pootuit raak van ons gekskeerdery; sal ons nie, sir Andries?

SIR ANDRIES

Doen ons dit nie, sal ons ons hele lewe lank spyt wees.

[*Maria verskyn.*]

SIR TOBIE

Hier kom die klein vabond. Wat nou, my ou diamantjie van Indië?

MARIA

Gaan julle nou aldrie agter die palmheining. [*Hulle versteek hulle agter die heining.*] Malvolio kom die laan af; hy's al 'n halfuur lank besig om dáár in die son statige hofmaniere voor sy eie skaduwee te oefen. Hou hom dop, om spotterny se ontwil; want ek weet voor my siel dié brief gaan 'n o so diepdenkende uilskuiken van hom maak. Toe, staan nader aan mekaar, in die naam van alle grapmakery! Lê daar [*sy gooi 'n brief in die pad*] . . . want hier kom die forelletjie wat ons net moet kielie, dan vang ons hom.

[*Maria af. Malvolio op.*]

MALVOLIO

Dis blote geluk; alles is geluk. Maria het my eenkeer vertel die gravin gee vir my om; en ek het haar self so ver hoor gaan as om te sê dat raak sy verlief, dit op iemand van my aard sou wees. Bowendien behandel sy my met 'n meer verhewe agting as enigiemand onder haar gevolg. Wat moet ek hiervan dink?

SIR TOBIE

[*Aan sir Andries en Fabio.*]

Daar's vir jou 'n astrante skurk!

FABIO

Bly stil! Sy bespieëlinge maak 'n rare kalkoenhaan van hom. Kyk net hoe pof hy hom uit onder sy pronkvere.

SIR ANDRIES

Op dees aarde, ek sou die skurk kon opdons!

SIR TOBIE

Stil, sê ek!

MALVOLIO

Om graaf Malvolio te wees!

SIR TOBIE

O, die skurk!

SIR ANDRIES

Skiet hom, skiet hom dood!

SIR TOBIE

Stil! Stil!

MALVOLIO

Daar is 'n voorbeeld hiervan: die edelvrou van Strachey het getrou met haar klere-oppasser.

SIR ANDRIES

Vervloek sy so 'n Jezebel! [*Hy wys na Malvolio.*]

FABIO

Stil tog! Kyk hoe sluk hy die lokaas, hoe blaas sy verbeelding hom op.

MALVOLIO

Na ek drie maande met haar getroud is, sit ek as meester in my herestoel—

SIR TOBIE

O vir 'n klipboog om hom in die oog te skiet!

MALVOLIO

En in my beblomde fluwelemantel roep ek my beamptes om my;

na ek so pas van 'n dagbed opgestaan het waar ek Olivia aan die slaap agtergelaat het—

SIR TOBIE

O vuur en swawelstank!

FABIO

Stil tog, stil!

MALVOLIO

En ek laat die vernaamheid van my amp my welgeval; en na ek my blik plegtig van gesig na gesig laat dwaal het, verwittig ek hulle ek ken my rang soos ek van hulle verwag dat ook hulle hul plek ken. En dan vra ek vir my bloedverwant, Tobie—

SIR TOBIE

Smyt hom in kettings, die skobbejak!

FABIO

O stil, stil, stil! Toe nou, toe nou . . .

MALVOLIO

Sewe van my dienaars, met 'n dienswillige spoed, snel na hom daarbuite. Intussen frons ek, wen miskien my horlosie op, of speel met my [*sy regterhand raak sy hofmeesterskettng aan*] . . . een of ander kosbare edelgesteente. Tobie nader, maak 'n diepe buiging voor my.

SIR TOBIE

Moet hierdie vent lewe?

FABIO

Al moet ons stilte ook met wilde perde en strydwaens uit ons gesleep word, bly stil!

MALVOLIO

Aldus strek ek my hand na hom uit, terwyl ek my welwillende glimlag temper met 'n strenge blik van beheersde gesag—

SIR TOBIE

En gee Tobie jou dan nie 'n stamp in jou tande nie?

MALVOLIO

En ek sê aan hom: „Oom Tobie, my goeie geluk wat my in die arms van jou niggie laat beland het, gee my hierdie voorreg van spraak om jou te betig”—

SIR TOBIE

Wat, wat?

MALVOLIO

„Van jou dronkenskap moet jy afstand doen.”

SIR TOBIE

Weg, karnallie!

FABIO

Kalmte, man, of ons hele komplot raak kapot.

MALVOLIO

„Daarbenewens verspil jy jou kosbare tyd met 'n dwase jonker.”

SIR ANDRIES

Dis ek dié, dit verseker ek julle.

MALVOLIO

„Ene sir Andries”—

SIR ANDRIES

Ek wis dit was ek; want daar's baie wat sê ek is 'n dwaas.

MALVOLIO

[*Hy sien die brief op die grond.*]

Met wat moet ek my hier onledig hou?

FABIO

Nou's die fisant vlak voor die wip.

SIR TOBIE

Stil, kêrels! En mag die grote grapgod hom besiel om die brief hardop te lees!

MALVOLIO

[*Tel brief op.*]

So waar ek leef, dis die handskrif van my jonkvrou! Hier's haar einste C's, haar U's, en haar T's; en so maak sy haar grote P's. Dis sonder die minste twyfel haar handskrif.

SIR ANDRIES

Haar C's, haar U's en haar T's; waarom dit?

MALVOLIO

[*Lesende.*]

Aan die onbekende beminde, dit, en my beste wense. Dis haar segswyse self! Met jou verlof, seëlwas! [*Hy open die brief.*] Wel! hier's haar seël met die beeld van Lucretia wat sy oudergewoonte op alles stempel; dis my jonkvrou! Aan wie sou die brief gerig wees?

FABIO

Dit palm hom in, tot die einste murg van sy gebeente.

MALVOLIO

[*Lesende.*]

Die gode weet dat ek bemin.

Maar wie's hy, wie my vreug, my leed?

Swyg, lippe, praat het hier geen sin.

Geen siel des sterflings mag dit weet.

„Geen siel des sterflings mag dit weet.” Wat volg? Die maat het verander. „Geen siel des sterflings mag dit weet.” Sê nou dis jy, Malvolio?

SIR TOBIE

Vervlaks, loop hang jou op, muskeljaatkat!

MALVOLIO

[*Lesende.*]

*Waar ek aanbid mag ek beveel;
Maar stilte, soos jou dolk, Lucretia,
Dring in my hart tot by sy steel,
Bloedloos. Wie heers oor my? M.O.I.A.*

FABIO

'n Hoogdrawende raaisel!

SIR TOBIE

'n Vroumens honderd, sê ek.

MALVOLIO

„Wie heers oor my? M, O, I, A.” Nee, maar wag, laat ek sien,
laat ek sien, laat ek sien.

FABIO

Wat 'n bord vol gif het sy hom voorgesit!

SIR TOBIE

En met watter vaart duik hierdie vaalvalk daarop af!

MALVOLIO

„Waar ek aanbid mag ek beveel.” Maar natuurlik mag sy my
beveel; ek dien haar; sy is my meesteres. Dis immers glashelder
vir elke normale verstand; hier's daar geen geestesversperring nie.
En die slot? Wat sou hierdie alfabetiese rangskikking voorspel?
As ek iets daarin kon opspoor wat enigsins op my betrekking
het . . . Wag! M, O, I, A . . .

SIR TOBIE

O, a, spoor dit op, jaghond! Nou't hy die ruik verloor.

FABIO

Maar ons Wagter sal die ruik weer blaf-blaf optel al het dit al die
tyd soos 'n muishond gestink.

MALVOLIO

M, Malvolio; M, ja, ja, alte seker, daarmee begin my naam!

FABIO

Het ek nie gesê hy sal daarop afkom nie? Daar trek ons ou Wagter alweer stertswaaiende op 'n dwaalspoor!

MALVOLIO

M—maar dan is daar geen konsekwensie in wat volg nie; dit faal wanneer dit getoets word; A behoort te volg, maar wat volg is O.

FABIO

En met O sal dit eindig, hoop ek.

SIR TOBIE

Nie altemit nie, of ek karnuffel hom dat hy O uitroep!

MALVOLIO

En dan kom I agterna.

FABIO

Ie, ie, ie! ek gaan my ie-ie-ie doodlag vir al die troewels wat jou nog gaan teister.

MALVOLIO

M, O, I, A; hierdie probleem is nie so maklik as sy voorganger nie; en tog, as ek die betekenis 'n weinig dwing, sal hy my kant toe buig, want elkeen van hierdie letters kom in my naam voor. Maar wag, hier volg prosa.

[Lesende.] As dit in jou hande val, dink na! In my sterre staan ek bo jou; maar moenie grootheid vrees nie; party is groot gebore, party verwerf grootheid, en op party word grootheid afgedwing. Die Drie Skikgodinne maak hul hande vir jou oop; laat jou moed en jou gees hulle omhels en, om gewend te raak aan wat jy waarskynlik sal word, werp jou ou nederige vel van jou af en verskyn nuutgeskape. Gee 'n bloedverwant 'n skrobbering, wees nors met bediendes, laat belangrike staatsake weerklink op jou tong; neem doelbewus sonderlinge gewoontes aan. Sy wat jou hierdie raad gee, sug na jou. Onthou wie jou geel kouse aangeprys het, en

die wens uitgespreek het om jou altyd met gekruisde kousbande te sien; ek herhaal, onthou. Voorwaarts, jou fortuin is gemaak indien jy dit self begeer; indien nie, bly dan maar altyd 'n hofmeester, die kameraad van huisbediendes, en nie waardig om Fortuin se vingers aan te raak nie. Vaarwel. Sy wat haar rang sou wil ruil vir joue.

DIE GELUKKIG-ONGELUKKIGE

Die daglumier en die oop veld sou nie meer aan my blootlê nie; dit is vir my sonneklaar. Ek sal trots wees, ek sal politieke skrywers bestudeer, ek sal sir Tobie verbyster, ek sal my suiwer van alle growwe geselskap; huid en kuit sal ek presies só 'n man wees. Ek flous nie nou myself, laat my verbeelding nie 'n gek van my maak nie; want daar's elke opwindende rede om te glo dat my jonkvrou my liefhet. Onlangs nog het sy inderdaad my geel kouse aangeprys; en hierdie gekruisde kousbande het sy sonder twyfel geroem. En hier in dié brief lê sy glashelder getuienis af van haar liefde, en verplig sy my met 'n soort bevel tot die klere-drag wat in haar smaak val. Ek dank my gesternte ek is gelukkig. Ek sal afsydig wees, trots, vernaam in geel kouse en met gekruisde kousbande, met die spoed bloot van hulle aan te trek. Die gode en my gesternte sy geloof! Hier is nog 'n naskrif.

[Lesende.] Jy kan nie anders as om te besef wie ek is nie. Sou my liefde jou welgeval, laat dit blyk in jou glimlag; jou glimlag staan jou goed; glimlag derhalwe altyd in my teenwoordigheid, my dierbare liefste, bid ek jou.

Gode, ek dank u. Ek sal glimlag; ek sal alles doen wat jy, skat, my beveel.

[Malvolio af.]

FABIO

Ek sou nie my deel aan al hierdie vermaak wil verruil vir 'n pensioen van duisende ponde uit die skatkis van die Sjah van Persië nie.

SIR TOBIE

Vir hierdie poets sou ek daardie vroumens kan trou.

SIR ANDRIES

En ek ook.

SIR TOBIE

En van haar geen bruidskat vra nie, net nog so 'n grap.

SIR ANDRIES

Ek ook nie.

FABIO

Hier kom my edele gekkevangster.

[*Maria verskyn weer.*]

SIR TOBIE

Sal jy jou voet op my nek plaas?

SIR ANDRIES

Of op myne?

SIR TOBIE

Sal ons twee kaartspeel en ek my vryheid wegdoobbel en jou slaaf word?

SIR ANDRIES

Waaragtiglik, of ek ook?

SIR TOBIE

Hemel, maar jy't hom in so 'n droom gedompel dat wanneer dié droombeeld verdamp, hy rasend moet word.

MARIA

Nee, maar vertel, vertel, werk dit op hom?

SIR TOBIE

Soos vaaljapie op 'n vroedvrou.

MARIA

As julle dan die vrugte van ons grapmakery wil sien, let op sy eerste verskyning voor die gravin; hy sal na haar kom in geel kouse, en dis 'n kleur wat sy verafsku; en met gekruisde kousbande, 'n mode wat sy verfoei. En hy sal vir haar glimlag, wat

nou so teen haar hele stemming sal indruis, oorgegee soos sy is aan haar hartseer, dat hy sonder twyfel vir haar 'n merkwaardige voorwerp van veragting sal word. As julle dit wil sien, volg my.

SIR TOBIE

Tot aan die poorte van die hel, jou duiweltjie van geestigheid en vermaak!

SIR ANDRIES

En ek gaan saam.

Almal af.

DERDE BEDRYF

TONEEL EEN

Olivia se Tuin.

Viola en Feste met 'n tamboeryn op.

VIOLA

Mag God jou seën, vriend, en ook jou musiek. Hou jy jou altyd by jou tamboeryn?

FESTE

Nee, heer, ek hou my by die kerk.

VIOLA

Is jy 'n kerkman?

FESTE

Glad en geheel en al nie, heer; ek hou my by die kerk, want ek woon in my huis en my huis staan by die kerk.

VIOLA

So sou jy kan sê 'n koning woon heel gewoon met 'n bedelares as die bedelares naby hom woon; of, die kerk staan jou tamboeryn by as jou tamboeryn by die kerk staan.

FESTE

Kolskoot, heer! In watter eeu lewe ons tog nie. Vir hom wat werklik geestig is, is 'n sin soos 'n sagte handskoen: hy moet net 'n vinnige draaitjie gee, dan word die verkeerde kant op die daad die regte kant.

VIOLA

Wis en seker, hulle wat speel-speel met woorde speel, kan woorde gou speels maak.

FESTE

Juis daarom sou ek verkies dat my suster geen naam het nie, heer.

VIOLA

Maar waarom, man?

FESTE

Haar naam is immers 'n woord, heer; en om met daardie woord te speel, sou my suster speels kan maak. Sowaar, woorde het skelms geword noudat ons hulle vasgelê en gekniehalter het.

VIOLA

En jou rede hiervoor, man?

FESTE

Grote griet, heer, ek kan u geen rede gee sonder woorde nie; en woorde het so vals geword, ek voel my ongeneë om enigiets redeliks met hulle te bewys.

VIOLA

Ek wed jy's 'n vrolike kêrel wat vir niks omgee nie.

FESTE

Dis nie waar nie, heer; ek gee wel vir iets om; maar om die waarheid te sê, heer, ek gee nie vir u om nie; as dít is om vir niks om te gee nie, sou ek wens, heer, dit maak u onsigbaar.

VIOLA

Is jy nie die gravin Olivia se hanswors nie?

FESTE

Volstrek nie, heer; die gravin Olivia hou haar nie met hansworsery op nie; sy sal geen hanswors aanhou, heer, tot sy getroud is nie; en hansworse kan met eggenote vergelyk word soos sardiens met harings—die eggenoot is 'n grotere hanswors. Ek is hoegenaamd nie haar hanswors nie, maar haar woordebederwer.

VIOLA

Ek het jou nou-die-dag by die hertog Orsino gesien.

FESTE

Die hansworsskap, heer, bewandel die weë van hierdie wêreld soos die son; hy skyn oral. Ek sou dit diep betreur, heer, indien die hanswors nie net so dikwels by u meester kom as by my meesteres nie. Ek meen ek het u wysheid self daar gewaar.

VIOLA

Maar jy hou my vir die gek en ek gaan jou nou verlaat. Wag, hier's iets vir jou moeite. [*Sy gee hom 'n muntstuk.*]

FESTE

Mag die gode, in hul volgende besending hare, u 'n baard stuur!

VIOLA

So by my siel, ek sal jou dit maar sê, ek is gek na 'n baard, [*tersy*] alhoewel ek nie sou wil hê dit moet op *my* ken groei nie. Is jou jonkvrou tuis?

FESTE

[*Terwyl hy na die muntstuk kyk.*]

Was hulle dalk tweetjies, sou hulle nie aanteel nie, heer?

VIOLA

Ja, word hulle bymekaar gehou en gebruik van gemaak.

FESTE

Ek sou graag die rol wil speel van Lord Pandarus van Phrygië, heer, sodat ek 'n Cressida sou kan bring by hierdie Troilus.

VIOLA

Ek snap jou, meneer, dis goed gebedel.

FESTE

Dis maar 'n nietige versoekie, hoop ek, heer, om vir 'n bedelares te bedel; Cressida was 'n bedelares. My meesteres is tuis, heer.

Ek sal aan haar en haar huishouding verduidelik waarvandaan u kom. Wie u is en wat u verlang, lê buite my uitspansel; ek kon dalk „element” gesê het, maar die woord word holrug gery.

VIOLA

Dié kêrel's wys genoeg om nar te speel;
Dit goed te doen, vereis 'n vlugge gees;
Hy moet goed let op húl met wie hy skerts,
Hul stemming en hul rang, die tyd, die plek,
Nie soos die valk stort af op elke voël
Wat aangevlieg kom. Ja, dis 'n praktyk
Veeleisend soos 'n wyse man se kuns,
Want gekheid wat hy wyslik wys, kan wysheid wees;
En wyses, raak hul gek, bederf hul gees.

[*Sir Tobie Wynvat en sir Andries Bibberbakkies op.*]

SIR TOBIE

Gods seën, edelman!

SIR ANDRIES

Dieu vous garde, Monsieur.

VIOLA

Et vous aussi, votre serviteur.

SIR ANDRIES

Je . . . je . . . [sy Frans laat hom in die steek] esperde . . . es, espère . . .
Ek hoop u is, heer, my dienaar; en ek is die uwe.

SIR TOBIE

Sal u die huis genaark? My niggie is begerig dat u sal binnetree, indien u verkeer met haar het.

VIOLA

Ek verkeer juis onder dié verpligting; ek bedoel, sy is die doelwit van my reis.

SIR TOBIE

Proe dus u bene, heer; bring hulle in beweging.

VIOLA

Die twee bene waarop ek staan, verstaan my beter, heer, as wat ek verstaan wat u bedoel deur my te gebied om my bene te proe.

SIR TOBIE

Ek bedoel, heer, om te gaan, binne te tree.

VIOLA

Ek sal u antwoord met gang en deur-tog. Maar ons word voorgespring.

[*Olivia en Maria op. Aan Olivia.*]

Voortreflikste en begaafde jonkvrou, mag die hemele geure op u afreën!

SIR ANDRIES

Hierdie jonkman is 'n gekonfyte howeling. „Geure afreën!” Wel . . . wel . . .

VIOLA

My boodskap het geen stem nie, gravin, behalwe vir u eie ontvanklikste en grasieus-aandagtige oor.

SIR ANDRIES

„Geure”, „ontvanklikste” en „grasieus-aandagtige” . . . ek sal hulle aldrie van buite leer sodat ek hulle sommer voor die voet kan gebruik.

OLIVIA

Sluit die tuinhek en laat my nou alleen met dié gesant.

[*Sir Tobie, sir Andries en Maria af. Aan Viola.*]

Gee my u hand, heer.

VIOLA

Madam, u pligsgetroue nederige dienaar.

OLIVIA

Wat is u naam?

VIOLA

Cesario is u dienaars naam, prinses.

OLIVIA

My dienaar, heer! Die wêreld het sy vreug verloor
Sinds hy geveinsde nederigheid hulde noem.

U is die dienaar van Orsino, seun.

VIOLA

En hy's die uwe, syne dus die uwe;
U dienaars dienaar is u dienaar, dame.

OLIVIA

Ek dink nie eens aan hom; laat sy gedagtes
Nou leeg wees eerder as gevul deur my!

VIOLA

Madam, ek kom om u gedagtes sag
En teer te stem om sy ontwil.

OLIVIA

Ek smeeek u, swyg!
Ek 't u gelas nooit weer van hom te praat;
Maar sou u nou 'n anders saak bepleit,
Hoor ek u liewer dit betoog as die
Musiek van al die sfere.

VIOLA

My gravin . . .

OLIVIA

O laat my praat, ek bid u! Ek het, na u
My laas alhier betower het, 'n ring
Op soek na u gestuur; so almal veronreg,

Myself, my dienaar en, ek vrees, ook u.
Nou dink u sleg van my omdat ek op
U afgedwing het met 'n slinkse set
Iets wat u wis was nie vir u . . . wat dink u, heer?
Het u my eer nie soos 'n beer gemuilband
Dat al die toomlose gedagtes wat
'n Wrede hart versin, dié beer mag plaë?
Aan een met u begrip is genoeg gesê;
Net lanfer, nie 'n boesem, dek my hart.
Toe, praat u nou.

VIOLA

Ek kry u jammer.

OLIVIA

Dis 'n stap na liefde.

VIOLA

Nie één enkel treetjie nie; ons weet tog almal
Hoe maklik ons 'n vyand jammer kry.

OLIVIA

Dan is dit tyd, lyk my, om weer te glimlag.
O wêreld! hoe gou word die armes trots.
As mens 'n prooi *moet* wees, dan hoeveel beter
Om voor die leeu te val as voor die wolf!

[*'n Klok slaan.*]

Die klok verwyt my dat ek tyd verspil.
Wees nie bevrees, jong man, u's nie vir my;
Tog word u jare en al u gawes ryp,
Dan maai u vrou 'n man, lyk my, soos min.
Daar lê u pad reg op die aandster af.

VIOLA

Dan aandster toe!
Mag u geseën en gesond bly steeds!
U het geen boodskap vir my heer, gravin?

OLIVIA

Bly!

Ek bid u, sê my wat u van my dink.

VIOLA

Dat u nou dink u is nie wat u is.

OLIVIA

As ek so dink, dink ek van u dieselfde.

VIOLA

Dan dink u reg; ek is nie wat ek is.

OLIVIA

Ag was u maar wat ek nou wens u is!

VIOLA

Sou ek dan beter wees as wat ek is?

Ek wens ek was, want nou is ek u gek.

OLIVIA

Hoe skoon tog dié veragting op sy lippe,
Die smaad en toorn van dié fiere blik!
'n Moord'naarskuld wys hom nie eerder as
Die liefde wat hom wil verberg, want liefdeskrag
Straal soos die noen al soek hy ook die nag.
Cesario, by alles wat die lente bring,
By maagdelikheid, eer, waarheid, ieder ding,
Min ek u só dat selfs u trots, my skroom, verstand,
Nie kan verhoed dat ek van liefde vir u brand.
Dat ek u liefhet, u dit reguit sê,
Verbied u tog nie om my lief te hê;
Liefde gesoek, my vriend, is heuningsoet;
Maar liefde ongesog geskenk is hemelsgoed.

VIOLA

By onskuld sweer ek, en my jeug se klaarheid,
Ek het een hart, een boesem en een waarheid,

En dit besit geen vrou op aarde; nie één
Sal ooit heers oor my hart, net ek alleen.
En nou, vaarwel, madam, nooit weer
Sal ek my meesters smart by u betreur.

OLIVIA

Kom terug, dan kry u nog miskien u sin
Dat ek hom lief kry soos hy my bemin.

Albei af.

TONEEL TWEE

'n Vertrek in Olivia se Woning.

Sir Tobie Wynvat, sir Andries Bibberbakkies en Fabio verskyn.

SIR ANDRIES

Nee, verbrands, ek bly nie 'n oomblik langer nie!

SIR TOBIE

Jou rede, briesende bul, gee my jou rede.

FABIO

'n Rede, sir Andries, sal jy gedoriewaar moet gee.

SIR ANDRIES

Vervlaks, ek het jou niggie die hertog se lyfbediende meer gunste sien doen as sy my ooit bewys het; in die tuin het ek dit alles moet aanskou.

SIR TOBIE

Maar het sy jou toe ook daar gesien, ou kêrel? Sê my dit.

SIR ANDRIES

So duidelik soos ek jou nou hier sien.

FABIO

Dan was dit juis 'n klinkende bewys van haar liefde vir jou.

SIR ANDRIES

Verseg, man, wil jy 'n esel van my maak?

FABIO

Ek sal dit kristalklaar bewys op 'n geswore eed van oordeel en rede.

SIR TOBIE

En oordeel en rede was reeds ingeswore juriesede nog voor Noag matroos geword het.

FABIO

Sy het die jong man in jou teenwoordigheid gunste bewys net om jou die herrie in te maak, om jou streepmuisie-dapperheid aan te wakker, om vuur in jou hart te sit en swael in jou lewer. En toe moes jy haar aangeklamp het; en met 'n paar skitterende kwinkslae, flonkernuut uit die munt, moes jy die jong man met stomheid geslaan het. Dit was van jou verwag, maar jy't ons kaal laat uitkom; die dubbele goudrand van hierdie gulde geleentheid het jy deur die tyd laat afwas en nou het jy die koue noorde van my jonkvrou se goeie dunk binnegeseil waar jy sal bly hang soos 'n yssplinter in 'n Hollander se baard, tensy jy daarvoor vergoed deur een of ander lofwaardige onderneming, of van dapperheid of van polietsheid.

SIR ANDRIES

As dit dan op een of ander manier móét gebeur, laat dit met dapperheid wees, want die polietsheid haat ek; ek sou eerder 'n Puritein wil wees as 'n politikus.

SIR TOBIE

Bou dan gerus om my ontwil jou geluk op die grondslag van dapperheid; daag die hertog se knapie uit tot 'n tweeveg; wond hom in elf plekke; my niggie sal daarop agslaan; en wees verseker, daar is geen liefdesmakelaar in die hele wye wêreld wat 'n man sterker by 'n vrou kan aanbeveel as 'n verslag van sy dapperheid nie.

FABIO

Daar staan geen ander pad vir jou oop nie, sir Andries.

SIR ANDRIES

Sal een van julle my uitdaging aan hom gaan wegbring?

SIR TOBIE

Toe, loop skryf dit in 'n krygshaftige handskrif; wees bars en bondig; dit maak nie saak of dit geestig is of nie, so lank dit maar welsprekend is en vol vindingrykheid; jou hom uit met die bandeloosheid van ink, papier is geduldig; as jy hom driekeer jy en jou, sal dit glad nie onvanpas wees nie—en so baie leuens soos daar lekker op hul gemak in jou vel papier kan terugleun, al is die vel ook so wyd hy kan as velkometers dien vir die wydste bed in die ganske kontrei, skryf hulle neer; toe, vort, man, opskud! Laat daar volop gal wees in jou ink, al skryf jy ook met 'n ganspen, dit maak nie saak nie. Opskud!

SIR ANDRIES

Waar sal ek julle vind?

SIR TOBIE

Ons sal jou by jou *cubicolo* kom haal. Gaan, man.

[*Sir Andries af.*]

FABIO

Dis darem 'n kostelike kêreltjie vir jou, nie waar nie, sir Tobie?

SIR TOBIE

Ek was ook vir hóm kostelik, seun; so om en by twee duisend sterk, sou ek sê.

FABIO

Van hom sal ons 'n rare brief kry; maar jy gaan dit nie aflewer nie, gaan jy?

SIR TOBIE

Natuurlik gaan ek. En por die seun aan om te antwoord vir al wat

jy werd is. Osse en trektoue, meen ek, sal hulle nie bymekaar bring nie. Wat ou Driesie betref, as jy hom sou oopkerf en jy vind in sy lewer soveel bloed as wat die pootjie van 'n vlooi sal laat sleep, sal ek die res van sy bas verorber.

FABIO

En sy teenstander, die jong man, wys op sy gelaat geen groot waarskuwing van wreedaardigheid nie.

[*Maria verskyn.*]

SIR TOBIE

En hier kom die jongste tinktinkie van nege pylreguit op ons af!

MARIA

As julle die hiksiekte wil kry, en julle tien steke in die sy wil lag, volg my. Daai gek van 'n Malvolio het nou heiden geword, sy puriteinse geloof verloën; want geen Christenmens wat deur die ware geloof sy saligheid hoop te erwe, kan ooit in sulke fantasties-onmoontlike stommiteite glo nie. Die vent dra geel kouse!

SIR TOBIE

En gekruisde kousbande?

MARIA

Afskuwelik, soos 'n pedagoog wat in die kerk skoolhou. Ek het hom agterna gesluip asof ek sy moordenaar sou wees. Hy gehoorsaam elke puntjie van die brief wat ek laat val het om hom te fop; en hy glimlag so kwaai dat hy eintlik skewebek trek, en dat hy meer lyne op sy gesig het as die nuwe wêreldkaart met die toevoeging van die Indië. Soiets het julle nog nooit as te nimmer aanskou nie; dis so hittete of ek smyt goeters na sy skaapkop. Ek is doodseker ons gravin gaan hom 'n oorveeg gee; en as sy dit doen, sal hy glimlag en dit as 'n groot guns beskou.

SIR TOBIE

Kom, bring ons, bring ons waar hy is.

Almal af.

TONEEL DRIE

'n Straat.

Sebastiaan en Antonio op.

SEBASTIAAN

Ek wou nie dat jy soveel moeite doen;
Maar moeite, lyk my, gee jou slegs plesier,
Dus gaan ek jou nie weer berispe nie.

ANTONIO

Ek kon nie agterbly nie; my verlange,
Skerp soos geslypte staal, het my aangespoor;
Nie net 'n drang om jou te sien, ofskoon
Dit my 'n heel ent verder sou laat reis het,
Maar kommer oor wat mét jou kon gebeur,
Daar jy dié vreemde land nie ken, wat dikwels
Vir 'n vreemdeling sonder vriend of gids
Ru en ook onherbergsaam is; so het
My warm gevoel vir jou, aangepor deur vrees,
Jou agternagesit.

SEBASTIAAN

Beste Antonio,
Ek kan geen antwoord gee, net dank en dank
En nogmaals dank; 'n goeie diens word tog
So dikwels met klein munt van dank beloon;
Maar was my beurs so sterk as my gewete,
Sou ek jou gul vergoed. Wat doen ons nou?
Die monumente van dié stad besigtig?

ANTONIO

Nee, môre, heer; eers soek ons hier 'n herberg.

SEBASTIAAN

Ek is nie moeg nie, en dis nog lank nie aand.
Kom laat ons oë, vriend, behae skep
In die gedenktekens en ou geboue
Wat hierdie stad beroemd maak.

ANTONIO

Verskoon my, heer;
Daar skuil vir my gevaar in dié nou straatjies;
Eens, in 'n seeslag teen die hertogs skepe,
Was ek van nut—tot so 'n mate selfs
Dat word ek hier gevang, ek swaar sal boet.

SEBASTIAAN

Jy het toe baie van sy mans gedood . . .

ANTONIO

My skuld is nie van so 'n bloedige aard,
Ofskoon die heftigheid van ons geskil
Maklik bloed kon laat vloei 't. Sindsdien kon ons
Dié twis besleg deur terug te gee wat ons
Van hul gebuit 't; dít, om die handel, het
Die meeste van ons stad gedoen; net ek
Het nee gesê; waarvoor, gryp hul my hier,
Ek duur sal moet betaal.

SEBASTIAAN

Versigtig, dus.

ANTONIO

Dit pas my nie. Hier, neem my beurs, my vriend.
Die beste herberg's in die suider-voorstad,
Die Olifant. Ek sal ons maal bestel.
Bekyk die stad op jou gemak, voed so
Jou kennis en geniet dit; ontmoet my daar.

SEBASTIAAN

Waarom jou beurs?

ANTONIO

Dalk vind jy daar 'n kleinigheidjie
Wat jy graag sou wil koop; jou sak, meen ek,
Kan skaars iets wat geen nut het nie, bekostig.

SEBASTIAAN

Nou goed, ek sal jou beurs bewaar, verlaat
Jou vir 'n uur.

ANTONIO

In die Olifant.

SEBASTIAAN

Dié naam onthou ek . . .

Albei af.

TONEEL VIER

Olivia se Tuin.

Olivia en Maria op.

OLIVIA

'n Bode 't ek na hom gestuur; sê nou hy kom,
Hoe sal ek hom trakteer en wat hom skenk?
Die jeug swig makliker vir gifte as
Vir sugte of smeekgebede. Ek praat te hard.
Waar is Malvolio? Hy's streng en ernstig,
Dit pas by iemand in die diens van een
Soos ek bedroef . . . Waar is Malvolio?

MARIA

Hy kom, madam, maar op die wonderlikste manier. Hy's stapel-
gek, madam.

OLIVIA

Maar wat makeer? Yl hy miskien?

MARIA

Nee, madam; al wat hy doen, is glimlag. Dit sou vir u edelheid
raadsaam wees om 'n wag by u te hê wanneer hy kom, want die
kêrel het wragtie nie al sy varkies in die hoek nie.

OLIVIA

Loop roep hom tog. [*Maria af.*] Ek is so dol soos hy
As dolheid bly kan wees en droef daarby.

[*Maria keer terug met Malvolio.*]

En toe, Malvolio!

MALVOLIO

Lieflike edelvrou, ha, ha!

OLIVIA

Jy glimlag?

Op so 'n droewige geleentheid!

MALVOLIO

Droewig, gravin! Ek sou droewig kan wees; hierdie gekruisde kousbande veroorsaak bepaald 'n verstopping in die bloedsomloop; maar wat daarvan? As dit die oog behaag van één enkele persoon, dan is ek dit roerend eens met daardie mooi egte sonnet wat sê: „Behaag jy een, dan behaag jy almal.”

OLIVIA

Maar hoe gaan dit, man? Wat makeer jou?

MALVOLIO

Nie swart in my gees nie, alhoewel geel in my bene. Dit het in sý hande te lande gekom, en wat beveel is, sal uitgevoer word; ek dink ons herken dié lieflike Romeinse handskrif.

OLIVIA

Sal jy nie na bed gaan nie, Malvolio?

MALVOLIO

Na bed! natuurlik, liefling, en ek sal na jou kom.

OLIVIA

Mag God jou bewaar! Maar waarom glimlag jy so, wuif jy my soveel kushandjies toe?

MARIA

Hoe gaan dit, Malvolio?

MALVOLIO

Moet ek *jou* antwoord? Nou goed; nagtegale antwoord wel kraaie.

MARIA

Waarom verskyn u met hierdie verspote vrypostigheid voor my gravin?

MALVOLIO

„Moenie grootheid vrees nie”; dit was mooi gesê.

OLIVIA

Wat bedoel jy daarby, Malvolio?

MALVOLIO

„Party is groot gebore”—

OLIVIA

Wat?

MALVOLIO

„Party verwerf grootheid”—

OLIVIA

Wat sê jy?

MALVOLIO

„En op party word grootheid afgedwing”—

OLIVIA

Die hemele help jou!

MALVOLIO

„Onthou wie jou geel kouse aangeprys het”—

OLIVIA

Jou geel kouse!

MALVOLIO

„En wie die wens uitgespreek het om jou altyd met gekruisde kousbande te sien.”

OLIVIA

Met gekruisde kousbande!

MALVOLIO

„Voorwaarts, jou fortuin is gemaak indien jy dit self begeer”—

OLIVIA

My fortuin gemaak?

MALVOLIO

„Indien nie, bly dan maar altyd 'n hofmeester.”

OLIVIA

Maar dis midsomer-malheid!

[*Bediende op.*]

BEDIENDE

Madam, die jonge edelman van hertog Orsino is weer hier. Ek kon hom nouliks beweeg om terug te keer; hy wag dat u edelheid hom sal ontvang.

OLIVIA

Ek sal na hom gaan. [*Bediende af.*] Liewe Maria, laat op hierdie vriend gelet word. Waar's my oom Tobie? Laat 'n paar van my mense spesiaal vir hom sorg; nie vir die helfte van my bruidskat sou ek wil hê hy moet iets oorkom nie.

[*Olivia en Maria af.*]

MALVOLIO

O so! Begin jy my nou eindelijk verstaan? Niemand van laer rang as sir Tobie om vir my te sorg nie! Dit kom volkome ooreen met

daardie brief; sy stuur hom opsetlik sodat ek hom bars moet behandel; want sy spoor my daartoe aan in die brief. „Werp jou nederige vel van jou af,” sê sy; „gee ’n bloedverwant ’n skrobbering, wees nors met bediendes; laat belangrike staatsake weerklink op jou tong; neem doelbewus sonderlinge gewoontes aan . . .” En dan beskryf sy op watter manier: soos byvoorbeeld, ’n ernstige gelaat, ’n plegtige gang, ’n langsame spraak, geklee in die drag van een of ander vername edelman, en so meer. Ek het haar vas in my strik; maar dis die werk van die gode, en mag die gode gee dat ek dankbaar is. „Laat op hierdie vriend gelet word!” Vriend! nie Malvolio en ook nie volgens my rang nie, maar vriend, boesemvriend. Ja, alles klop, hang saam, sodat geen tikkie twyfel, geen titseltjie van ’n tittel twyfel, geen hindernis, geen die minste onuitgemaakte of onveilige omstandigheid—wat kan ’n mens sê? Niks, niks ter wêreld kan nou tussen my en die volle vooruitsig van my verwagtinge kom nie. Wel, die gode, nie ek nie, het dit bewerkstellig, en hulle moet bedank word.

[*Maria verskyn weer met sir Tobie en Fabio.*]

SIR TOBIE

Waar is hy, waar, in die naam van alles wat heilig is? As al die duiwels van die hel nou hier op ’n hoop saamgetrek was en al was hy ook deur Legio besete, dan sou ek hom tog wil spreek.

FABIO

Hier’s hy, hier’s hy! [*Aan Malvolio*] Hoe gaan dit met u, heer?

SIR TOBIE

Hoe gaan ’t met u, man?

MALVOLIO

Verdwyn; ek verwerp u; laat my my eensaamheid geniet; toe, verdwyn.

MARIA

Heiland, hoe hol praat die Bose in hom! Het ek jou nie gesê nie, sir Tobie, my jonkvrou bid jou om vir hom te sorg.

MALVOLIO

Aha! doen sy dit?

SIR TOBIE

Komaan, komaan, stil, man, stil! Ons moet hierdie kêrel sagkens behandel; laat ek hom hanteer. Hoe gaan dit, Malvolio? Hoe gaan dit met u? Toe, man, daag die duiwel uit! Dink net, hy's die aartsvyand van die mensdom.

MALVOLIO

Weet u wat u sê?

MARIA

[Aan sir Tobie en Fabio]

Kyk, jy moet net kwaadpraat van die duiwel, dan neem hy aanstoot. Bid God dat hy nie beheks is nie!

FABIO

Neem 'n bietjie van sy water na die wyse waarsê-vrou.

MARIA

Goed, as ek môre-oggend nog leef, dan doen ek dit. My meesteres sal hom vir niks ter wêreld wil verloor nie.

MALVOLIO

Wat sê jy daar, juffroutjie?

MARIA

Liewe Here!

SIR TOBIE

Ek bid jou, bly stil; dis nie die regte manier nie; kan jy nie sien jy vertoorn sy siel nie? Laat ek hom allenig hanteer.

FABIO

Net een manier en dis sagtheid; sagkens, sagkens; die Bose is rof en wil nie rof behandel word nie.

SIR TOBIE

En toe, hoe nou, my ou mannetjiesvolstruis! Hoe gaan dit met jou, spoghaan?

MALVOLIO

Sir!

SIR TOBIE

Toe, laat ons gaan . . . gaan . . . [*neuriënd*] my haantjie-van-die-baan . . . baan . . . Wat, man, 'n hoogwaardigheidsbekleder soos u speel nie knikkertjie met ou Satanas nie! Hang hom aan die houtjie van die galg, die vuil in-die-ingewande-van-die-aarde-grouer!

MARIA

Laat hy sy gebede sê, liewe sir Tobie, laat hy bid!

MALVOLIO

My gebede, snip!

MARIA

Nee, van godvresendheid, verseker ek julle, wil hy niks hoor nie.

MALVOLIO

Loop hang julleself almal op! Julle is lawwe leë vate; ja, aan u wyn, sir Tobie Wynvat, wil ek nie vat nie; ek behoort nou ten enemale nie aan jul element nie. Julle sal wel later van my hoor.

[*Af.*]

SIR TOBIE

Is 't moontlik?

FABIO

As dit nou op 'n verhoog aangespeel was, sou ek dit verdoem het as 'n hoogs onwaarskynlike verdigsel.

SIR TOBIE

Sy einste siel, man, is deur ons komplot aangesteek.

MARIA

Gou, laat ons hom agternasit, nou, voor die komplot slegte lug vat en bederf raak.

FABIO

Maar netnou maak ons hom werklik mal.

MARIA

Dan sal die huis stiller wees.

SIR TOBIE

Kom, ons sal hom in 'n donker kamer vasbind en opsluit. My niggie verkeer reeds in die waan dat hy gek is; en so kan ons voortgaan, vir ons vermaak en sy boetedoening, tot hierdie einste pret, uitasem en gedaan, ons beweeg om vir hom jammer te kry; by watter geleentheid ons die komplot aan die groot klok sal hang, en jou tot koningin kroon van almal wat gekke aan die kaak stel. Maar kyk bietjie, kyk!

[Sir Andries Bibberbakkies op.]

FABIO

Meer stof vir Meimaand-manewales!

SIR ANDRIES

Hier's die uitdaging; lees dit; ek verseker julle daar's asyn en peper in.

FABIO

Is dit so sterk gekruid?

SIR ANDRIES

Hoe dan nie, daarvoor staan ek borg. Lees gerus.

SIR TOBIE

Gee hier. *[Neem die brief en lees dit.]* Jonge man, wat jy ook al mag wees, jy's 'n deurtrapte skelm.

FABIO

Raak en dapper gesê.

SIR TOBIE

Verwonder jou nie en moenie in jou gees verbaas wees waarom ek jou so noem, want ek sal jou geen rede daarvoor gee nie.

FABIO

'n Goeie toevoegsel wat jou van die stamphou red van die wet.

SIR TOBIE

Jy besoek die gravin Olivia, en in my teenwoordigheid behandel sy jou vriendelik; maar jy lieg soos 'n tandetrekker; dit is nie die rede waarom ek jou uitdaag nie.

FABIO

Die ene pit, en propvol . . . sin- [sagter] loosheid.

SIR TOBIE

Ek sal jou voorlê as jy huistoe gaan; waar, as dit jou geluk om my te dood—

FABIO

Goed.

SIR TOBIE

Dan dood jy my soos 'n boef en booswig.

FABIO

Jy hou jou nog altyd onderkant die wind van die wet, goed.

SIR TOBIE

Vaarwel; en mag God een van ons siele genadig wees! Hy mag myne genadig wees, maar my hoop is beter; sorg dus vir jouself. Jou vriend, namate jy hom behandel, en jou geswore vyand.

ANDRIES BIBBERBAKKIES

As hierdie brief hom nie beweeg nie, kan sy bene dit ook nie. Ek sal dit aan hom gee.

MARIA

Jy mag 'n baie geskikte geleentheid daarvoor hê; op die oomblik onderhandel hy met my jonkvrou, en sal binnekort vertrek.

SIR TOBIE

Gaan, sir Andries; beloer hom vir my soos 'n balju in die hoekie van die tuin. So gou jy hom sien, trek jou swaard; en as jy dit uit-trek, vloek vir 'n vale; want dikwels gebeur dit dat 'n verskriklike vloekwoord, gelos op 'n brutaal-astrante toon, wat slaat soos 'n sweepslag, 'n man 'n groter reputasie gee vir manhaftigheid as watter bewyse hy ook daarvan kan lewer. Toe, laat spaander!

SIR ANDRIES

Juistement, gee my net 'n kans om op 'n streep te vloek. [*Af.*]

SIR TOBIE

Sy brief sal ek natuurlik nie aflewer nie; want die handelwyse van die jonge heer bewys dat hy bekwaam en van goeie familie is; sy taak as gesant tussen sy heer en my niggie bevestig dit eweseer; derhalwe sal hierdie brief, van so 'n opperste onnoselheid, by hom geen vrees inboesem nie; hy sal dit beskou as komende van 'n stommerik. Maar, heer, sy uitdaging sal ek mondelings oordra; Bibberbakkies se moed na die vier windstreke uitbasuin; en hierdie jonge heer wie se tere jare hom maar alte vatbaar sal maak vir 'n dergelike tyding, voortdryf tot 'n ontsettende hoë dunk van Bibberbakkies se raserny, behendigheid, woede en voortvarendheid. En dit sal albei so 'n skrik op die lyf jaag dat hulle mekaar, soos basiliske, met 'n enkele oogopslag sal dood.

FABIO

Hier kom hy met jou niggie; laat hulle alleen totdat hy afskeid geneem het, en sit hom dan dadelik agterna.

SIR TOBIE

Intussen sal ek een of ander afskuwelike boodskap uitdink vir die uitdaging.

[*Sir Tobie, Fabio en Maria af. Olivia en Viola op.*]

OLIVIA

Ek het te veel gesê, o hart van klip,
My liefde alte agteloos verklaar.
Daar's iets in my wat hierdie fout vermaan,
Maar dis 'n fout so sterk en tomeloos,
Dit spot met welk vermaning ook.

VIOLA

Net soos u liefdesleed en hartstog fel,
Woed ook my heer se smart.

OLIVIA

Dra dié juweel vir my; kyk, dis my beeld;
Weier dit nie; dit het geen tong om u
Te terg; ek smeeek u, kom tog môre weer.
Wat kan u van my vra wat ek sal weier?
Behou ek slegs my eer, vra wat u wil.

VIOLA

Net dit: u troue liefde vir my heer.

OLIVIA

Hoe sou ek nou met eer aan hom kan gee
Wat ek u reeds gegee 't?

VIOLA

Ek stel u vry.

OLIVIA

Ag, kom tog môre weer. Monster, vaarwel,
U sou my siel kon saamneem na die hel.

[Olivia af. Sir Tobie en Fabio keer terug.]

SIR TOBIE

God behoed jou, heer.

VIOLA

En u, weledele heer.

SIR TOBIE

Watter verdediging u ook mag hê, neem u toevlug daarheen. Van watter aard die kwaad is wat u hom aangedaan het, weet ek nie; maar u onderskepper, vol woede en wrok, bloeddorstig soos 'n jaghond, wag vir u aan die onderent van die tuin. Trek u swaard, berei u op die daad voor; want u aanvaller is blitsvinnig, rats en dodelik.

VIOLA

Maar u misgis u, heer; ek is seker niemand ter wêreld het enige twis met my nie; my geheue is heeltemal skoon en vry van die flouste herinnering aan enige aanstoot wat ek iemand mag gegee het.

SIR TOBIE

U sal dit heel anders vind, dit verseker ek u. Daarom, as u u lewe op prys stel, wees op u hoede; want u teenstander het alles in hom waarmee die jeug, krag, behendigheid en woede 'n man kan toebedeel.

VIOLA

Ek smeeek u, heer, wie is hy?

SIR TOBIE

Hy is 'n edelman, tot ridder geslaan met 'n swaard, onaangeraak deur oorlog, op 'n tapyt en nie op die slagveld nie. Maar hy is 'n derduiwel in 'n private rusie; zielen en lichamen heeft hy gescheiden drie, en op hierdie oomblik is sy verbolgenheid so onverbiddelik dat hy geen bevrediging sal vind nie behalwe in die folterpyne van die dood en die grafkelder. „Kerf hom of sterf stom,” is sy slagspreuk. En hy't 'n tweede: „Hoe groot ook die gevaar, ek staan vir jou klaar!”

VIOLA

Ek sal gou teruggaan na die huis en die gravin om 'n uitgeleide vra, ek is geen vegter nie. Ek het al gehoor van 'n sekere soort man wat moedswillig met andere gaan rusie maak om sy dapperheid te toets; miskien is hierdie kêrel van so 'n sonderlinge aard.

SIR TOBIE

Nee, heer, sy verontwaardiging spruit uit 'n baie werklike belediging. Gaan dus en gee hom wat hy verlang. Terug na huis sal u nie gaan nie of u sal 'n appeltjie met my te skil hê, en *dit* is 'n geskil wat u met eweveel veiligheid met hom sal kan afhandel. Voorwaarts, of trek nou teen my u swaard kaal uit sy skede; want veg moet u, dis seker, of vir altyd daarvan afsweer om 'n wapen te dra.

VIOLA

Dis ewe ongemanierd as vreemd. Ek smeek u, doen my die hoflike diens om by hierdie edelman uit te vind waar en hoe ek hom beledig het; dis iets wat ek onwetend gedoen het, volstrek nie opsetlik nie.

SIR TOBIE

Dit sal ek doen. Sinjeur Fabio, bly by hierdie heer tot ek terugkom. [*Af.*]

VIOLA

Ek bid u, heer, weet u iets van dié saak?

FABIO

Ek weet die edelman is erg teen u ontstoke, tot selfs hierdie tweegeveg om lewe en dood toe, maar verder weet ek niks.

VIOLA

Ek smeek u, sê my, watter soort man is hy?

FABIO

Om te oordeel na sy voorkoms, glad nie so wonderlik dapper soos u hom sal vind so gou u met hom slaags raak nie. Wis en seker, heer, hy is die behendigste, bloeddorstigste en noodlottigste teenstander wat u moontlik in enige deel van Illirië sou kon vind. Sal u na hom stap? Ek sal om u ontwil met hom vrede maak as ek kan.

VIOLA

Daarvoor sal ek u baie dankbaar wees. Ek is van die slag mens wat eerder met sir Priester sal wil gaan as met sir Ridder; en ek gee nie om wie weet ek is nou eenmaal nie in die wieg gelê om 'n man van durf en daad te wees nie.

[*Albei af. Sir Tobie en sir Andries op.*]

SIR TOBIE

Magtig, man, maar hy's 'n ware duiwel; so 'n vuurvreter van 'n vent het ek nog nooit op die lyf geloop nie. Ek het eenkeer met hom geskerm, swaard, skede en al, en toe gee hy my 'n steek met so 'n dodelike spoed dat ek dit om die dood nie kon vermy nie; en met die terugsteek tref hy jou so seker as jou voete grond vat daar waar hulle rondspring. Hulle sê hy was skermmeester by die Sophi van Persië.

SIR ANDRIES

Laat hy vrek van die pes, ek het niks met hom uit te waai nie!

SIR TOBIE

Ja, maar nou kan niemand hom tot bedaring bring nie; Fabio kan hom daar anderkant skaars in toom hou.

SIR ANDRIES

Pestilensie, as ek geweet het hy is so onverskrokke en bedrewe in die skermkuns, sou ek hom eerder na die duiwel gestuur het as om hom uit te daag. Laat hy die hele petalje vergeet, dan gee ek hom my appelblouskimmel, Capilet.

SIR TOBIE

Ek sal die aanbod doen. Bly hier staan; en doen jou kranig voor; hierdie sakie sal afgehandel word sonder verlies van siele. [*Tersy.*] So waar as perd perd is, *jou* perdjie gaan ek nog ry soos ek jou nou ry. [*Fabio en Viola op. Aan Fabio.*] En nou't ek sy perd om hierdie twis te besleg. Ek het Bibberbakkies wysgemaak die seun is die duiwel self.

FABIO

[*Aan sir Tobie.*]

En die arme kêreltjie is net so gruwelik bang vir Bibberbakkies. Hy hyg en hy's bleek en hy't die bewerasie asof 'n yslike beer hom op die hakke sit.

SIR TOBIE

[*Aan Viola.*]

Die koeël is deur die kerk, heer; hy wil met u veg om sy eed se ontwil. Op my erewoord, hy't weer oor sy twis met u nagedink en nou vind hy dis nouliks die moeite werd om nog daaroor te praat; trek dus maar u swaard dat hy sy eed gestand kan doen; hy sweer hy sal u nie seermaak nie.

VIOLA

[*Tersy.*]

God behoede my! Dit skeel maar weinig of ek vertel hulle hoeveel daar aan my skort om 'n man te wees.

FABIO

[*Aan Viola.*]

Tree terug as u sien hy word woedend.

SIR TOBIE

Kom, sir Andries, die koeël is deur die kerk; dié jonge heer wil, om sy eed se ontwil, slegs een potjie met jou loop; volgens die reëls van die tweeveg kan hy nie anders nie; maar hy't my plegtig belowe, as edelman en soldaat, hy sal jou nie seermaak nie. Komaan, begin!

SIR ANDRIES

Bid God hy hou sy eed! [*Hy trek sy swaard.*]

VIOLA

Ek verseker u, dis teen my wil.

[*Sy trek ook haar swaard. Antonio op.*]

ANTONIO

Laat sak u swaard. As hierdie jonge heer
Aanstoot gegee 't, neem ek die skuld op my;
As u hóm aanstoot gee, daag ek u uit.

[*Hy trek sy swaard.*]

SIR TOBIE

U, heer? Maar waarom, wie is u?

ANTONIO

'n Man wat vir 'n vriend veel meer sal durf
As wat u hom hoor spog het hy sal doen.

SIR TOBIE

As u sy plaasvervanger is, kom veg!

[*Hy trek sy swaard.*]

FABIO

Beste sir Tobie, stop! Hier kom die offisiere.

SIR TOBIE

[*Aan Antonio.*]

Ek's nou-nou weer by u.

VIOLA

[*Aan sir Andries.*]

Ek bid u, heer, laat sak in vredesnaam u swaard.

SIR ANDRIES

Ek sal sowaar; en wat my belofte betref, sal ek my woord hou.
Die perd sal u lig-lig dra, en hy's gewoond aan die toom.

[*Twee Offisiere verskyn.*]

EERSTE OFFISIER

Hier is die man. Toe, doen jou plig.

TWEEDE OFFISIER

Antonio, jy's my gevangene op las
Van die hertog.

ANTONIO

Maar u misgis u, heer.

EERSTE OFFISIER

Geensins, meneer. Ek ken u voorkoms goed,
Al dra u nou geen see-pet op u kop.
Toe, neem hom weg; hy weet ek ken hom goed.

ANTONIO

Ek moet hul volg. [*Aan Viola*] Dit kom van jou te seek;
Maar daar's niks aan te doen en ek moet boet.
Wat gaan jy doen noudat my nood my dwing
Om jou my beurs te vra? Dit grief my meer,
Veel meer as wat met my geskied, dat ek
Nou niks vir jou kan doen. Jy staan verbaas;
Maar wees getroos.

TWEEDE OFFISIER

Kom laat ons gaan!

ANTONIO

'n Deel van daardie geld moet ek jou vra.

VIOLA

Maar watter geld?
Vir hierdie gulle diens aan my bewys,
En ook omdat u ongeval my raak,
Sou ek uit my klein karige vermoë
U iets wil leen; wat ek besit, is min;
Maar wat ek op my het, deel ek met u.
Hier is die helfte van my beurs.

ANTONIO

Verloën jy my?
Alles wat ek vir jou gedoen't, geld dit
Nie meer by jou? Grief my ellende nie,
Want dan vergeet ek dalk my manlikheid en
Verwyt ek jou die dienste wat ek jou
Bewys het . . .

VIOLA

Ek weet daar niks van af; ek ken
U van geen kant. Ek haat ondankbaarheid
Meer in 'n man as leuentaal, ydel
Gespog of babbelsiek beskonkenheid,
Of enige smet van boosheid wie se krasse
Bedorwenheid ons swakke bloed bewoon.

ANTONIO

O hemel tog!

TWEEDE OFFISIER

Kom, kêrel, kom nou, kom!

ANTONIO

Laat my iets sê. Dié seun wat u hier sien
Het ek gegryp half uit die kake van
Die dood, hom toe versorg met broedermin,
En so sy beeld soos iets wat heilig is,
My liefde toegewy en steeds aanbid.

EERSTE OFFISIER

Wat raak dit ons? Dis laat; kom, man, voort, voort!

ANTONIO

Dié god word waardeloos, 'n afgod slegs!
Jy het, Sebastiaan, jou mooi voorkoms bedrieg;
Al fout in die natuur's die mens se gees;
Niks is ontaard, net om hartloos te wees;
Die deug is skoon, maar die skone bose is,
Versier deur duiwelshand, 'n leë kis.

EERSTE OFFISIER

Die man word mal; toe, neem hom weg! Kom, kom . . .

ANTONIO

Ja, neem my weg. [*Offisiere af met Antonio.*]

VIOLA

Dis of hy glo wat hy met soveel vuur
En toorn vertel, ek nie, my twyfel duur.
Ag, dierbare broer, as hy hom maar vergis
En hy nou werklik dink dat ek jy is!

SIR TOBIE

Kom hier, ridder; kom hier, Fabio; en laat ons mekaar 'n paar
van die mees wyse ou spreuke op rym toefluister.

VIOLA

Hy noem Sebastiaan. En my broer lewe
Hier in my spieël. Ek het hom nagestrewe
In alles: hoe ek loop of staan of sit;
Ons drag dieselfde in kleur en stof en snit.
O dat hy lewe nog, bloed van my bloed,
Dan's storms liefdevol, die sout see soet.

[*Viola af.*]

SIR TOBIE

Sommer 'n baie oneerlike niksbeduidende ventjie, en lafhartiger
as 'n kolhaas. Sy oneerlikheid blyk uit die feit dat toe die nood
dreig, hy sy vriend hier in die steek gelaat en hom verloën het.
En wat sy lafhartigheid betref, vra vir Fabio.

FABIO

'n Lafaard, die mees toegewyde lafaard wat sy lafhartigheid
beoefen soos 'n godsdiens.

SIR ANDRIES

Goeie gif, ek gaan hom agternasit en hom opvoeter!

SIR TOBIE

Ja, gee hom 'n goeie loesing, maar trek nie jou swaard nie.

SIR ANDRIES

As ek dit nie doen nie . . . [*Af.*]

FABIO

Kom ons gaan kyk hoe dit afloop.

SIR TOBIE

Ek wed my ganske boedel daar kom net mooi niks van nie.

Albei af.

VIERDE BEDRYF

TONEEL EEN

*Die Straat voor Olivia se Woning.
Sebastiaan en Feste op.*

FESTE

Wil u my wysmaak dat ek nie gestuur is om u te kom haal nie?

SEBASTIAAN

Ag, man, loop; jy is 'n dwase vent;
Laat my met rus.

FESTE

Sowaar, hy's 'n toneelspeler-honderd. Nee, ek ken u nie; en ek is ewemin deur my jonkvrou na u gestuur om u te beveel om haar te kom spreek; nog minder is u naam die jonge heer Cesario; en dié neus is ook nie myne nie. En niks, niks is soos dit is nie.

SEBASTIAAN

Ek smeek jou, man, loop lug jou dwaasheid elders.
Jy ken my nie.

FESTE

My dwaasheid lug! Dié woord het hy by een of ander grote heer verneem, en nou pas hy dit toe op 'n nar. My dwaasheid lug! Ek is bevrees hierdie grote lummel, die wêreld, word nou 'n kaartmannetjie. Want alles staan nou op sy kop. Ek smeek u, laat vaar u toneelspelery en vertel my wat ek aan my jonkvrou moet lug. Moet ek aan haar lug dat u sal kom?

SEBASTIAAN

Ek vra jou, gekke grapjas, laat my staan;
Hier's geld vir jou. As jy nou langer draai,
Kry jy nog jou verdiende loon.

FESTE

Op my erewoord, maar u het 'n gulle hand. Hierdie wyse manne wat narre geld gee, verwerf vir hulle 'n goeie naam—na hulle veertien jaar lank vir hul narregelag betaal het.

[*Sir Andries op.*]

SIR ANDRIES

En toe, meneer, hier ontmoet ek jou weer! Dis vir jou . . .

[*Hy gee Sebastiaan 'n hou.*]

SEBASTIAAN

En dis vir jou, en dit, en dit!

[*Hy slaan sir Andries.*]

Is almal hier skoon gek?

[*Sir Tobie en Fabio op.*]

SIR TOBIE

Stadig, heertjie, of ek smyt u swaard oor daardie huis se dak.

[*Hulle gryp Sebastiaan.*]

FESTE

Dit gaan ek nou dadelik aan die gravin vertel. Ek sou vir geen skat op aarde in die skoene van een van julle staan nie.

[*Af.*]

SIR TOBIE

Toe, heer, toe, kry end!

SIR ANDRIES

Nee, laat staan hom; ek sal op 'n ander manier met hom te werke gaan; as reg of geregtigheid nog in Illirië geld, gaan ek hom laat dagvaar vir aanranding. Dat ek hom eerste geslaan het, maak nie die minste saak nie.

SEBASTIAAN

Los my!

SIR TOBIE

En waarom sou ek jou los, heertjie? Toe, kom, my jonge kryger,
op, op met jou swaard! Jy's mos gesout, man, komaan.

SEBASTIAAN

Maar laat my los, verseg! Wat wil jy hê?
Hou op met my tempteer of trek jou swaard.

SIR TOBIE

Wat, wat! Nee, vervlaks, dan moet ek 'n paar druppels van
hierdie parmantige bloed uit jou tap.

[*Hy trek sy swaard. Olivia op.*]

OLIVIA

Terug, Tobie, Terug! Toe, terug, man, ek beveel jou!

SIR TOBIE

Madam!

OLIVIA

Word dit nooit anders? Onbeskofde vent!
Gesik vir berge slegs, barbaarse grotte
Wat geen beskawing ken. Weg voor my oë!
Moet tog nie aanstoot neem, beste Cesario.

[*Aan sir Tobie.*]

Toe, Broeder Buffel, trap!

[*Sir Tobie, sir Andries en Fabio af.*]

Ek smeek jou, vriend,
Laat wysheid, nie jou hartstog, oordeel vel
In hierdie grof onbillike aanval op
Jou rus. Gaan saam met my na huis waar ek
Jou sal vertel hoe baie lawwe streke
Dié wildeboer al uitgehaal't dat jy
Oor dié geval mag lag . . . Jy moet, *moet* kom.
Vervloek hom dat sy sieltjie daarvan stik,
Toe hy jou pak, het ek my lam geskrik.

SEBASTIAAN

Waar word ek heengevoer? Hoe vloei dié stroom?
Of ek is mal, of dis 'n skone droom!
Laat liefde pal my siel drenk in sy Lethe;
Is dit 'n droom, slaap voort, my sinne en wete!

OLIVIA

Nee, kom, ek bid u, luister na my raad!

SEBASTIAAN

Madam, ek sal.

OLIVIA

Voeg by u woord die daad!
Albei af.

TONEEL TWEE

*'n Vertrek in Olivia se Woning.
Maria en Feste verskyn.*

MARIA

Toe, gou, ek bid jou, trek hierdie mantel aan en hierdie baard,
en maak hom wys jy is sir Topaas die priester; doen dit gou;
intussen sal ek sir Tobie gaan roep.

[*Af.*]

FESTE

Wel, ek sal dit aantrek en dan veins ek is 'n priester. Was ek maar
die eerste wat ooit in priestersdrag geveins het. Ek is nie groot en
indrukwekkend genoeg om soos 'n priester daaruit te sien, nog
skraal genoeg om as 'n ware student beskou te word nie; maar
om 'n regskepe man en 'n goeie gasheer genoem te word, is ewe
paslik as om 'n spaarsame man en 'n groot geleerde te heet. Hier
kom die samesweerders.

[*Sir Tobie Wynvat en Maria op.*]

SIR TOBIE

God seën u, Meneer Pastoor.

FESTE

Bonos dies, sir Tobie; want, soos die ou kluisenaar van Praag wat nooit pen of ink gesien het nie, baie gevat aan die niggie van Koning Gorboduc gesê het: „Dit wat is, is”—so is ek ook Meneer Pastoor omdat ek Meneer Pastoor is, want wat is „dit” anders as „dit”, en „is” anders as „is”?

SIR TOBIE

Praat met hom, sir Topaas.

FESTE

[*Roepende.*]

Haai, dáár, luister, sê ek! Mag daar vrede heers in dié tronk.

SIR TOBIE

Die vabond veins mooi; dis 'n vabond van formaat.

MALVOLIO

[*Roep van binne.*]

Wie roep daar?

FESTE

Sir Topaas, die priester wat Malvolio, die besetene, kom besoek.

MALVOLIO

Sir Topaas, sir Topaas, beste sir Topaas, gaan na my jonkvrou.

FESTE

Vaar uit hom uit, baldadige bose gees! Hoe pla jy die arme man tog nie! Is dit al wat jy van kan praat, jong vrouens?

SIR TOBIE

Raak gesê, Meneer Pastoor.

MALVOLIO

Sir Topaas, nog nooit is iemand so veronreg nie. Beste sir Topaas, moenie dink ek is mal nie; hulle't my hier in dié afskuwelike donkerte opgesluit.

FESTE

Skaam jou, geslepe Satanas! Ek gee jou nog die sagste naam; want ek is een van daardie sagmoedige neelsies wat selfs die duiwel met die opperste beleefdheid sal behandel. Jy beweer daardie plek is donker?

MALVOLIO

Soos die hel, sir Topaas.

FESTE

Maar liewe deug, man, dit het dan komvensters, deurskynend soos *barricado's*, en die hoë vensters na die suidnoorde glans soos ebbehout; en hier kom kla jy jy's ingekerker, van alle lig ver-stoke.

MALVOLIO

Ek is nie mal nie, sir Topaas. Ek seg u, dié plek is donker, donker.

FESTE

Malman, jy dwaal; ek sê daar is geen donkerte nie behalwe die onkunde waarin jy tans meer verward is as die Egiptenare in die neweldampe wat hulle drie dae lank verblind het.

MALVOLIO

Ek sê hierdie plek is so donker soos die onkunde al sou die onkunde ook so donker wees as die hel self; en ek sê verder daar was nog nooit 'n man so verneder nie. Ek is net so min mal as u; toe, voer 'n debat met my ten einde my te toets.

FESTE

Wat is die stelling van Pythagoras omtrent wilde gevogelte?

MALVOLIO

Dat die siel van ons grootmoeder waarskynlik 'n voël bewoon.

FESTE

Wat is jou sienswyse omtrent dié stelling?

MALVOLIO

Ek beskou die siel as iets edels, keur dus geensins sy sienswyse goed nie.

FESTE

Vaarwel; verkeer steeds in duisternis. Jy sal die stelling van Pythagoras daarop moet nahou voor ek sal saamstem dat jy nie mal is nie, en bang wees om 'n korhaan te dood uit vrees dat jy dalk die siel van jou ouma sal ontvlees. Vaarwel.

MALVOLIO

Sir Topaas! Sir Topaas!

SIR TOBIE

My weergalose sir Topaas!

FESTE

[*Aan sir Tobie.*]

Sowaar, ek is reg vir wat ook al.

MARIA

Jy sou dit ewe maklik kon doen sonder baard of mantel; hy sien jou nie.

SIR TOBIE

Gaan na hom in jou eie stem, en kom vertel my dan hoe jy hom vind. [*Aan Maria*] Ek sou nou graag op 'n skaflike manier klaar wil speel met hierdie stomme grap. As hy maklik vrygestel kan word, wens ek hy was; want ek het my nou so ver vergryp in die oë van my niggie dat ek hierdie pretmakery nie met enige veiligheid enduit kan deurvoer nie. Kom strakkies na my kamer.

[*Sir Tobie en Maria af.*]

FESTE

[*Singende.*]

*Haai, Jannie, my ou jolige Jan,
Sê my hoe gaan dit met jou skat?*

MALVOLIO

Nar!

FESTE

*Sleg, sleg, dit kan nie slegter, man:
Haar tong kasty my soos 'n lat.*

MALVOLIO

Nar!

FESTE

Fooi tog, waarom? Het sy 'n grief?

MALVOLIO

Nar, sê ek!

FESTE

*Sy't 'n ander lief, 'n ander lief.
Haai, wie roep daar?*

MALVOLIO

Beste nar, as jy jou ooit verdienstelik wil maak teenoor my, bring my net 'n kers en pen, ink en papier. Ek gee jou my woord as edelman ek sal jou my lewe lank daarvoor dankbaar wees.

FESTE

Meester Malvolio!

MALVOLIO

Ja, goeie nar.

FESTE

Helaas, sinjeur, hoe het u van u verstand af geraak?

MALVOLIO

Nar, nog nooit is daar 'n man so skandalig verneder nie; my verstand is net so gesond soos joue, nar.

FESTE

Net „net so gesond”? Dan is u proppers mal as u nie 'n gesonder verstand het as 'n nar nie.

MALVOLIO

Hulle't my hier soos ou rommel opsy gestoot, in die donkerte opgesluit, stuur priesters na my, esels! en kom smyt dit in my gesig dat ek van my verstand af is.

FESTE

Pasop wat u sê; die priester is hier. [*As sir Topaas*] Malvolio, Malvolio, mog die hemele jou jou verstand terugskenk! Trag te slaap, en staak jou ydel gebibbel-babbel.

MALVOLIO

Sir Topaas!

FESTE

Voer geen gesprek met hom nie, jonge man. [*As Feste*] Wie, ek, heer? Natuurlik, nie ek nie, heer! Mag God u steeds vergesel, beste sir Topaas. [*As sir Topaas*] Ja, amen, ja . . . [*As Feste*] Ek sal ook bid, heer, ja, ek sal.

MALVOLIO

Nar, nar, nar, ek seg!

FESTE

Ag, heer, wees tog geduldig. Wat sê u, heer? Ek word gekapittel omdat ek met u praat.

MALVOLIO

Goeie nar, help my aan 'n bietjie lig en 'n vel papier. Ek verseker jou ek het net so 'n gesonde verstand as wie ook al in Illirië.

FESTE

Helaas, was dit maar waar, heer!

MALVOLIO

Voor my siel, ek het. Beste nar, 'n bietjie lig, ink en papier; en neem dan wat ek gaan skryf na die gravin; jy sal meer voordeel daaruit haal as enigiemand wat nog ooit 'n brief weggebring het.

FESTE

Ek sal u daaraan help. Maar vertel my nou die waarheid, is u werklik mal of maak u maar so?

MALVOLIO

Glo my, ek is nie mal nie. Ek praat die heilige waarheid.

FESTE

Nee, ek sal nooit 'n mal man glo voor ek sy harsings gesien het nie. Ek gaan gou vir u lig, papier en ink haal.

MALVOLIO

Nar, ek sal jou dit ruimskoots vergoed; ek bid jou, gaan.

FESTE

[*Singende.*]

Ek gaan nou, gaan nou, heer,

Maar ek kom weer, meneer,

Om te staan voor jou gewel

In die flits

Van 'n kits

Soos daardie ou knewel

Van 'n Euwel,

Die ou maat van die Duiwel;

Wat met houtdolk vir roede

In sy toorn, sy woede

Baklei met die Duiwel.

O my pêrel

Van 'n mal kêrel,

*Slyp jou naels, poets jou stewel,
Laat vaar jou gestruwel;
Arrie, arriewarrie, oubaas Duiwel!*

Feste af.

TONEEL DRIE

*Olivia se Tuin.
Sebastiaan op.*

SEBASTIAAN

Dit is die lug; en dít die glansende son.
Dié pêrel het sy my gegee, ek voel dit
En sien dit; o my gees is wonder slegs!
Tog dis geen waansin nie. Maar waar's Antonio?
By die Olifant het ek hom nie kon vind;
Tog was hy daar, en daar't hul my vertel
Hy't oral in die stad vir my gesoek.
Sy raad sou my nou goed te pas kom; want
Al twis my siel ook met my nugtere gees
Dat dit 'n dwaling maar geen waansin is,
Oortref dié toeval van so 'n vloed geluk
So ver elk vroeër voorbeeld en elk rede,
Dat ek bereid is om my oë te wantrou,
Met my verstand te stry wat my volkome
Oortuig dat ek skoon mal is of dat sy,
Olivia, mal moet wees. En tog, dan kon
Sy nie haar huis en dienaars so regeer,
Bevele gee en hul laat uitvoer met
So 'n gemak, beskeie selfversekerdheid
Wat ek in haar gewaar. Daar's iets hier wat
Misleidend is. Maar wag, hier kom sy self.

[Olivia en 'n Priester verskyn.]

OLIVIA

Verwyt my nie my haas. Meen u dit goed,
Gaan saam met my en hierdie heilige man

In die kapel vlakby; om daar voor hom
En onder dié gewyde dak 'n eed
Te sweer van u onwrikbare trou, sodat
My siel, vol agterdog en jaloesie,
In vrede leef. En dié geheim sal hy
Bewaar totdat u dit bekend wil maak
En ons ons huwelik vier volgens my rang
En my geboorte. Vriend, wat sê u nou?

SEBASTIAAN

Ek sal dié priester volg, saam met u gaan;
My trou, sweer ek, sal soos 'n krans bly staan.

OLIVIA

Vader, gaan voort . . . O hemele oor ons heen,
Laat hierdie daad slegs blydschap bring en seën.
Almal af.

VYFDE BEDRYF

TONEEL EEN

Die straat voor Olivia se Woning.

Feste en Fabio op.

FABIO

As jy my liefhet, laat my sy brief sien.

FESTE

Beste meneer Fabio, gun my dan ook 'n versoek.

FABIO

Enigiets.

FESTE

Verlang tog nie om hierdie brief te sien nie.

FABIO

Dis om my 'n hond te gee en dan as vergoeding my hond weer terug te vra.

[Die Hertog, Viola, Curio en Volgelinge op.]

HERTOG

Behoort u aan die gravin Olivia se gevolg, vriende?

FESTE

Ja, heer; ons is deel van haar tooisels.

HERTOG

Maar ek ken jou goed; hoe gaan dit met jou, kêrel?

FESTE

Om die waarheid te sê, heer, gaan ek nie lieg nie: wat my vyande betref, goed; wat my vriende betref, sleg.

HERTOG

Maar dis net die teenoorgestelde; goed, wat betref jou vriende.

FESTE

Nee, heer, sleg.

HERTOG

Hoe is dit moontlik?

FESTE

Genugtig, heer, my vriende prys my en maak só 'n esel van my; maar my vyande sê my kaalkop ek is 'n esel; sodat, heer, deur my vyande se toedoen ek voordeel trek uit hierdie vermeerdering van selfkennis, terwyl deur my vriende se toedoen ek pal om die bos gelei word. Met ander woorde, van my eerlike vyande kry ek 'n klapsoen en van my onopregte vriende 'n Judaskus—en met 'n klapsoen, heer, kan ek my handeklappend versoen want 'n klapsoen, weet ons almal, is 'n soenoffer, was nog nooit 'n klap nie. Dus, wat my vriende betref, sleg; en wat my vyande betref, goed.

HERTOG

Maar dis knap geredeneer, vriend.

FESTE

Op my ware woord, nee, heer; al behaag dit u ook om een van my vriende te wees.

HERTOG

Nie deur my toedoen sal dit sleg met jou gaan nie; hier's 'n goudstuk vir jou. [*Hy gee hom 'n muntstuk.*]

FESTE

Was dit nie dubbele spel nie, sou ek wil wens u maak dit nou [*hy kyk na die muntstuk in sy hand*] 'n dubbeldoor van 'n ou dubbeltjie.

HERTOG

O, maar jy gee my slegte raad!

FESTE

Steek u edelheid, hoogedelgestreng, hierdie één keer in u sak, en laat u vlees en bloed my raad volg.

HERTOG

[*Gee hom weer 'n muntstuk.*]

Wel, dié keer sal ek sondig deur dubbele spel te speel, hier's 'n dubbeltjie duisend.

FESTE

Primo, secundo, tertio, dis 'n goeie dobbelspel; en die ou boeregesegde is, die derde betaal vir almal; dis die driedubbele maat wat die beste maat is vir die vrolikste trippeldansie; en die drie groot kerkklokke van Sint Benedictus druis dit in u ore: een, twee, drie!

HERTOG

Met hierdie kwinkslag, nar der narre, slaan jy nou geen sent meer uit my uit nie; maar as jy jou jonkvrou laat weet ek is hier om haar te spreek, en haar hierheen bring, sal dit my weldadigheid miskien weer wakker maak.

FESTE

Mag u weldadigheid soet slaap tot ek terugkeer, heer, ek gaan, ek gaan, heer; maar ek sou nie graag wil hê dat u dink my begeerte om 'n ietsie te besit, die sonde van inhaligheid is nie. Maar soos u self sê, heer, laat u weldadigheid so 'n bietjie indut; nou-nou kom ek hom weer wakker maak. [*Af.*]

VIOLA

Hier kom die man wat my gered het, heer.

[*Antonio en Offisiere op.*]

HERTOG

Daardie gesig onthou ek goed. Toe ek Dit laas gesien't was dit bevlek so swart

Soos Vulcanus met die rookdamp van oorlog.
Kaptein van 'n klein boot wat vlak was, swak,
Met weinig man, het hy met soveel moed
En durf die sterkste slagskip van ons vloot
Gepak, hom slag op slag so kwaai getref,
Dat selfs sy vyande, verslaan, jaloers,
Sy naam moes roem, hom eer . . . Wat wil u hê?

EERSTE OFFISIER

Orsino, dis dié Antonio wat destyds
Die Feniks met sy vrag uit Kreta buit
Gemaak, later die Luipaard aangeklamp het
Toe Titus, jou jong neef, sy been verloor het.
Hier deur ons strate het hy rondgetier,
En roekeloos baklei. Toe gryp ons hom.

VIOLA

Hy't my gehelp, my met sy swaard verdedig.
Maar toe, meteens, praat hy so vreemd met my,
Dit het my dronkgeslaan. Was hy dalk mal?

HERTOG

Beroemde rower! jy, soutwater-dief!
Waarom jou so astant gedra dat jy
Nou oorgelaat is aan die genade van
Hulle wat jy met bloedige geweld
Tot vyande gemaak't?

ANTONIO

Orsino, edele heer,
Gee my 'n kans dié name te verwerp;
Antonio was nog nooit rower of dief
Ofskoon, erken ek, en met alle reg,
Orsinos vyand. Asof beheks het ek
Hierheen gekom. Daardie ondankbare seun't
Ek uit die see se kaak, skuimend van woede,
Gered; 'n reddelose wrak was hy;
Sy lewe het ek hom geskenk, daarby

Gevoeg my liefde sonder voorbehoud,
My net aan hom gewy; om sy ontwil
My blootgestel, uit liefde alleen, aan die
Gevare van hierdie vyandige stad;
My swaard getrek toe hul hom aanval, maar
Ek was so pas gevang of listig, vals,
Omdat hy dié gevare nie met my wou deel,
Het hy my in die gesig gekyk, prontuit gesê
Hy ken my van geen kant, in 'n sekond
Geword soos een wat in geen twintig jaar
My ooit gesien het, selfs gesê hy weet
Niks van die beurs wat ek nog kort tevore
Aan hom gegee't vir sy gebruik.

VIOLA

Hoe kan dit wees?

HERTOG

Wanneer het hy hier aangekom?

ANTONIO

Vandag, my heer. Drie maande lank
Was daar geen tussenpose, nie een minuut,
Of ek was dag en nag in sy geselskap.

[Olivia en haar Gevolg op.]

HERTOG

Kyk, die gravin; die hemel wandel nou op aarde!
[Aan Antonio.] Maar jy, man . . . man, wat jy daar sê, is waansin;
Drie maande lank sorg hierdie seun vir my;
Maar hieroor later meer. *[Aan die Offisier.]* Toe, neem hom
weg.

OLIVIA

Wat wens my vors, behalwe die onmoontlike,
Waar in Olivia hom van diens mag wees?
Cesario, jou belofte het jy nie gehou.

VIOLA

Madam!

HERTOG

Skone Olivia—

OLIVIA

En jy sê niks, Cesario? Edele heer—

[Sy gee 'n teken om te verhoed dat Orsino praat.]

VIOLA

My heer wil praat; en my plig laat my swyg.

OLIVIA

As dit die ou-ou deuntjie is, my heer,
Is dit so grof-vervelend vir my oor
As na musiek getjank.

HERTOG

Nog steeds so wreed?

OLIVIA

Nog steeds getrou, hertog.

HERTOG

Aan wat? Aan koppigheid? Onhoflike dame,
Aan wie se ondankbare ongunstige altare
My siel die innigste offers steeds geprewel het
Wat ooit die toewyding kon bied! Wat moet ek doen?

OLIVIA

Wat u behaag, my vors, en u betaam.

HERTOG

Waarom dan nie, had ek die hart daarvoor,
Soos daardie rower uit Egipte in doodsgevaar,
Vermoor wie ek bemin? 'n Woeste jaloesie

Mag tog iets edels hê. Maar hoor, gravin,
Daar u my trou met smaad verwerp, en ek
Ten dele weet wie is die werktuig wat
My losskroef uit my plek diep in u hart,
Lewe, tiran met marmer boesem, voort;
Maar hierdie gunsteling wat u bemin,
En wat, sweer ek voor God, my dierbaar is,
Hom sal ek pluk uit daardie wrede oog
Waar hy so vorstlik troon sy heer ten spyt.
[*Aan Viola.*] Die lam wat ek liefhet, gaan ek nou offer
—Kom, seun, gaan saam; my hart kook oor van kwaad—
Om hierdie duif met rawehart te skaad.

VIOLA

En ek, sodat u gees sy rus mag erf,
Sou gretig-bly 'n duisend keer wil sterf.

OLIVIA

Waar gaan Cesario heen?

VIOLA

Na hom wat ek liefhet
Meer as my oë, meer as my lewensin,
Meer as ek watter vrou ooit sal bemin.
As ek nou veins, straf my, o hemelwet,
Dat ek my reine liefde so besmet!

OLIVIA

Helaas, o wat 'n gruwelike bedrog!

VIOLA

Maar wie bedrieg u, doen u kwaad of leed?

OLIVIA

Is dit so lank? Het jy jouself vergeet?
Loop roep die heilige man!

HERTOG

[*Aan Viola.*]

Kom, seun, voort, voort!

OLIVIA

Waarheen, my heer? Cesario, bly, my eggenoot!

HERTOG

Wat, eggenoot!

OLIVIA

Ja, ja, erken dit op die plek!

HERTOG

Jy, knaap, haar eggenoot?

VIOLA

Nee, heer, nie ek.

OLIVIA

Helaas! dit is die lafheid van jou vrees
Wat maak dat jy jou eie wese ontken.
Vrees niks, Cesario; gryp na jou groot geluk;
Wees wat jy weet jy is, dan sal jy wees
So groot soos hy wat jy nou vrees.

[*Priester op.*]

Vader, gegroet!

Ek vra u, Vader, by u heilige amp,
Vertel aan almal hier wat ons geheim
Wou hou, die toeval toe ontbloot het voor
Dit ryp was, ja, vertel tog wat so pas
Gebeur het tussen dié jonkman en my.

PRIESTER

Die sluit van 'n verbond van ewige liefde,
Bevestig deur u hand te plaas in syne,
Bekragtig deur 'n heilige liefdeskus,
Versterk deur die verwissel van jul ringe;

En al die plegtigheid van dié akkoord
Geseël deur my as priester en getuie;
En sedertdien, sê my horlosie, het ek
Net twee uur nader na my graf gereis.

HERTOG

O huigelagtig welp! hoe sal jy wees
Wanneer die tyd jou kop met grys bevlek het?
Nie dalk so slinks, so 'n ellendeling
Dat jou eie lis jou tot jou val sal bring?
Vaarwel, en neem haar; maar rig só jou voet
Dat jy en ek nooit weer mekaar ontmoet.

VIOLA

My vors, ek sweer—

OLIVIA

Ek smeeek jou, moenie sweer;
Al is jou vrees hoe groot, dink aan jou eer!
[*Sir Andries op.*]

SIR ANDRIES

In Godsnaam 'n dokter! Stuur dadelik een na sir Tobie.

OLIVIA

Wat makeer?

SIR ANDRIES

Hy't my 'n gat in die kop gemoker, die maaifoedie, en ook sir
Tobie se harspan is rooier as 'n haan se kuif. In Godsnaam, help!
Ek sou veertig pond gee om nou by die huis te wees.

OLIVIA

Wie't dit gedoen, sir Andries?

SIR ANDRIES

Die bode van die hertog, ene Cesario. Ons dog hy was 'n pap-
broek, maar hy's die duiwel in lewende lyke.

HERTOG

My bode, Cesario?

SIR ANDRIES

Heidenhart, daar staan hy! [*Aan Viola.*] Jy't my sommer aspres 'n gat in die kop gemoker. En wat ek gedoen het, is ek deur sir Tobie aangespoor om te doen.

VIOLA

Wat sê u daar? Ek het u niks gedoen;
Moedswillig het u u swaard teen my getrek;
Maar ek het mooi gepraat, u niks gedoen.

SIR ANDRIES

As 'n blerrie gat in die kop niks is, dan het jy my niks gedoen nie.
Lyk vir my jy dink 'n gat in die kop is 'n vlooibytjie.

[*Sir Tobie en Feste op.*]

Hier kom sir Tobie mank-mank aangepekel; nou sal jy meer daarvan hoor. Maar was hy nie hoenderkop nie, sou hy jou ribbetjies vir jou gekielie het dat jy jou ouma vir 'n eendvoël sou aangesien het.

HERTOG

En toe, here, hoe gaan dit met u?

SIR TOBIE

Dit kan my g'n flenter skeel nie; hy't my seergemaak, en nou's dit uit en gedaan. [*Aan Feste.*] Sot, het jy Koos Dokter dalk gesien, sot?

FESTE

O, hy's dronk, sir Tobie, al 'n uur gelede; agtuur vanoggend het sy oë al styf in sy kop gestaan van die drank.

SIR TOBIE

Dan's hy 'n skobbejak met sy stadige, statige stap asof hy agter 'n lykstasie aankruie pleks dat hy spore sny na sy pasiënte. Ek het 'n ewige pes aan so 'n skobbejak, suiplap wat hy is!

OLIVIA

Weg met hom! Wie't hulle so woës toegetakel?

SIR ANDRIES

Ek sal jou help, sir Tobie, want dan verbind hulle ons wonde saam.

SIR TOBIE

Jy my help? Uilskuiken, eselskop, windlawaaier, swierbol, pierewaaier, pronkerjonker, vabond, vabond, verdomp, met jou toiinghare en teringgevreetjie, gek van 'n vent!

OLIVIA

Neem hom na bed, en laat sy wond versorg word.

[Feste, Fabio, sir Tobie en sir Andries af. Sebastiaan verskyn.]

SEBASTIAAN

Ek's jammer, madam, ek het u oom gewond;
Maar my eie veiligheid het dit vereis,
Ek kon nie anders nie was hy my broer.
Jy kyk my vreemd aan en dié blik laat my
Besef ek't jou gekrenk. Vergewe my,
Liefing, ja, om die eed van trou wat ons
So kort gelede nog mekaar gesweer het.

HERTOG

Dieselfde stem, gelaat, dieselfde drag,
Maar twee persone—o sinsbedrog wat is
En ook nie is!

SEBASTIAAN

Antonio, beste Antonio!
Hoe het die ure my gefolter, vriend,
Sinds ek jou moes verloor!

ANTONIO

Jy is Sebastiaan?

SEBASTIAAN

Jy twyfel nog, Antonio?

ANTONIO

Hoe't jy jousef in twee verdeel? 'n Appel
In twee gesplits lyk nie meer tweeling as
Dié twee persone. Wie's Sebastiaan?

OLIVIA

O wonderbaar!

SEBASTIAAN

[*Hy merk Viola.*]

Is dit ek wat daar staan? Ek had geen broer;
Nòg is ek van nature soos 'n god
Wat hier en oral is. Ek had 'n suster,
Toe het die blinde see haar wreed verswelg.
[*Aan Viola.*] Om liefdeswil, hoe's u aan my verwant?
Vanwaar kom u? U naam? U vaders naam?

VIOLA

Van Messaline; Sebastiaan was my vader;
So 'n Sebastiaan was ook my broer;
Soos u geklee is hy na sy watergraf.
As geeste vorm en drag weer aan kan neem,
Dan kom u ons verskrik.

SEBASTIAAN

Gees is ek inderdaad;
Maar grof geklee in daardie stof wat steeds
My aardse deel was van my moeders skoot.
Was u 'n vrou, want alles pas hier so,
Sou ek my trane op u wang laat val
En roep: „Welkom driemaal, suster verdrink!”

VIOLA

My vader had 'n moesie op sy voorkop.

SEBASTIAAN

My vader ook.

VIOLA

En hy't gesterwe op dieselfde dag
Dat sy, Viola, dertien jaar geword het.

SEBASTIAAN

O die herinnering leef in my siel!
Ook Vader het sy lewenspan voltooi
Op die dertiende verjaarsdag van my suster.

VIOLA

As niks nou ons geluk belet as hierdie
Mansdrag wat ek my aangematig het,
Omhels my nie tot elke omstandigheid
Van plek, tyd, toeval, klop, klinkklaar bewys
Dat ek Viola is. Kom saam met my
Na 'n kaptein se huis hier in die stad;
Daar wys ek jou my vrouedrag. Sy hulp
Het my gered dat ek my heer kon dien.
En wat daarna met my gebeur't, had slegs
Te doen met dié gravin en hierdie vors.

SEBASTIAAN

[*Aan Olivia.*]

So't dit gekom, gravin, u't u misgis,
Maar weer het die natuur u fout herstel.
U wou u aan 'n maagd verloof; hierin
Is u geensins bedroë nie. Nou's u
Verbind aan my wat man is en ook maagd.

HERTOG

Ontstel u nie; want edel is sy bloed.
En ek, nou hierdie sinsbedrog gedaan is,
Neem van dié blye skipbreuk ook my deel.
[*Aan Viola.*] Seun, jy't 'n duisend keer gesê nooit sou
Jy ooit 'n vrou bemin soos jy my min.

VIOLA

Wat ek gesê het, sweer ek oor en oor;
En ieder eed sal ek so suiwer hou
Soos daardie ronde skyf, die son, die vuur
Wat dag skei van die nag . . .

HERTOG

Gee my jou hand;
Laat ek jou sien nou in jou vrouedrag.

VIOLA

Die skeepskaptein wat my aan wal gebring het,
Bewaar my rokke; om die een of ander rusie
Is hy toe deur Malvolio opgesluit,
Heer en hofmeester van die jong gravin.

OLIVIA

Hy word bevry. Gou, bring Malvolio hier.
Maar ag, nou val dit my juis by,
Hul sê die arme heer, hy's deurmekaar.
'n Waansin van my eie het toe sý waansin
Uit my herinnering skoon uitgewis.

[Feste verskyn weer met 'n brief, vergesel van Fabio.]

OLIVIA

[Aan Feste.]

Hoe gaan dit met hom, kêrel?

FESTE

Werklik, madam, hy hou Beëlsebul op 'n afstand so goed as dit vir 'n man in sy toestand moontlik is. Hier is 'n brief wat hy aan u geskryf het. Eintlik moes ek dit al vanoggend aan u gegee het; maar omdat 'n malmens se sendbriewe geen evangelie is nie, maak dit nie veel saak wanneer hulle afgelewer word nie.

OLIVIA

Maak dit oop en lees dit.

FESTE

Praat die nar nou vir die mal man, moet u verwag om terdeë gestig te word. [*Hy lees op 'n sonderlinge toon*] *By God, madam—*

OLIVIA

Wat op aarde! Is jy mal?

FESTE

Nee, madam, ek lees slegs malheid; as u edelheid dit gelees wil hê soos dit behoort, dan moet u my die regte gekkemanstem veroorloof.

OLIVIA

Ek vra jou, lees met verstand.

FESTE

Dis presies wat ek doen, madonna; maar om sý verstand te lees, moet ek juis só lees. Dus, wag 'n bietjie, my prinses, en gee gehoor.

OLIVIA

[*Aan Fabio.*]

Lees jy dit, man.

FABIO

[*Lesende.*]

By God, madam, u doen my onreg aan, en die wêreld sal daar kennis van dra. Ofskoon u my in die donkerte inkerker en u dronk bloedverwant laat heers oor my doen en late, het ek tog die volle voordeel van my verstand ewe goed as u edelheid self. Ek het u eie brief wat my beweeg het tot die voorkoms en houding wat ek toe aangeneem het; en ek twyfel nie daaraan nie dat ek my met dié brief volkome sal regverdig en u beskaam. Dink van my soos u verkies. Ek verwaarloos 'n weinig my plig deur u so aan te spreek, maar ek praat uit die onreg my aangedaan.

DIE MAL-BEHANDELDE MALVOLIO

OLIVIA

En hy het dit geskryf?

FESTE

Ja, madam.

HERTOG

Geen teken daar nie van kranksinnigheid.

OLIVIA

Bevry hom, Fabio; en bring hom hier.

[*Fabio af.*]

My vors, wanneer u nadink oor dié dinge,

Kan u my sien as suster en eggenote.

Sal één dag dié band bind, indien u wil,

Hier in my huis en op my eie koste.

HERTOG

Gravin, ek neem u aanbod gretig aan.

[*Aan Viola.*] U heer ontslaan u; en vir al u dienste,

So vreemd tog aan u fyne vroulikheid,

U tere jeug, beskaafde agtergrond,

En daar u my so lank meester moes noem,

Hier is my hand; van nou af aan is u

U meesters meesteres.

OLIVIA

My suster, ja!

[*Fabio en Malvolio op.*]

HERTOG

Is dit die mal man?

OLIVIA

Ja, my heer, dis hy.

En toe, Malvolio?

MALVOLIO

Madam, u 't my 'n onreg aangedoen,

'n Gruwelike onreg.

OLIVIA

Ek, Malvolio? Nee.

MALVOLIO

U het, gravin. Lees, bid ek u, dié brief.
U kan nie nou ontken dit is u skrif.
Skryf anders, as u kan, in skrif of styl;
Of sê dis nie u skepping of u seël;
Dit kan u tog nie sê. Erken dit en
Vertel my in alle eerlikheid waarom het
U my met soveel gunste en gawe oorlaai,
Gelas ek moet glimlaggend met gekruisde
Kousbande na u kom, geel kouse dra,
Frons vir sir Tobie en die mindere lui.
En toe diensvaardig ek dit doen, met hoop,
Geloof, waarom my in dié donker kluis
Laat opsluit en 'n priester na my stuur,
Waarom van my die gek en speelbal maak
Van vabonde en skelms. Sê my waarom.

OLIVIA

Ai tog, Malvolio, dis nie my handskrif nie,
Ofskoon, erken ek, nogal eners.
Dit ly geen twyfel, dis Marias skrif;
Nou skiet dit my te binne . . . dit was sý
Wat eerstens my vertel het jy is mal.
Toe kom jy glimlaggend na my en handel
Presies soos in dié brief beveel. Maar wees
Getroos; hul't jou 'n wrede streep getrek;
Tog, spoor ons hulle en al die redes op,
Sal jy albei wees: klaer en regter in
Jou eie saak.

FABIO

Gravin, mag ek nou praat . . .
O laat geen twis of rusie wat sal kom,
Die groot geluk bederf van hierdie uur
Wat my met wonder vul. In hierdie hoop

Beken ek ruitelik u oom en ek het
Malvolio dié stel laat aftrap daar
Hy steeds met soveel hoogmoed, eiewaan
Ons bars en bot behandel het. Maria't toe
Dié brief op aandrang van u oom geskryf;
En hy in dank hiervoor het haar getrou.
En al die pret en skerts, moedswilligheid
Sou eerder u laat lag as dwing tot wraak,
Wanneer die griewe billiklik oorweeg word
Wat die een het teen die ander.

OLIVIA

O, arme dwaas, hoe't hul jou vir die gek gehou!

FESTE

Ja-nee, „party is groot gebore, party verwerf grootheid, en op party word grootheid afgedwing”. Ek, heer, had ook 'n rol in hierdie kluggie; ene sir Topaas, heer; maar dis alles een. [*Terwyl hy Malvolio naboots.*] „In die naam van God, nar, ek is nie mal nie.” En onthou u nog? „Madam, waarom lag u vir so 'n leë vabond? As u nie vir hom glimlag nie, staan hy daar met 'n bek vol tande.” En so bring die rondomtalie van die tyd sy eie vergelding.

MALVOLIO

Ek sal jul hele spul dit nog vergeld. [*Af.*]

OLIVIA

Ja, inderdaad, hy's gruwelik veronreg.

HERTOG

Volg hom, en maak tog dadelik met hom vrede.
Hy't ons nog niks van die kaptein vertel;
Is dit bekend en die geleentheid ryp,
Sal ons ons siele in één goue band
Plegtig verbind . . . Intussen, liewe suster,
Vertoef ons hier by jou. Cesario, kom;
Want dis jou naam as man; sien ons jou eers

In vrouedrag, word jy wie ek bemin,
My meesteres, my liefdeskoningin.

[*Almal af behalwe Feste.*]

FESTE

[*Singende.*]

*Toe ek 'n klein, klein seuntjie was,
Met 'n haai en 'n aai en die wind en die reën,
Het alles op dees aarde my verras,
Want die reën hy reën aldag aaneen.*

*Maar toe ek man word en die lewe druk,
Met 'n haai en 'n aai en die wind en die reën,
Kom daar 'n end aan wonder en geluk,
Want die reën hy reën aldag aaneen.*

*Maar toe ek trou, my op 'n vrou verlaat,
Met 'n haai en 'n aai en die wind en die reën,
Kon spog en pronk, helaas, my nie meer baat,
Want die reën hy reën aldag aaneen.*

*Toe sy, ontstoke, roep, roep ook die druif
Met 'n haai en 'n aai en die wind en die reën,
Het ek met drinkebroers geswier, gefuif,
Want die reën hy reën aldag aaneen.*

*Die wêreld draai al lank aaneen,
Met 'n haai en 'n aai en die wind en die reën;
Of ons nou juig of ween, dis alles een,
Ons stuk is klaar. Ons dank u wel . . .*

Gaan nou maar heen . . .

Feste af.

ANDER WERKE VAN UYS KRIGE

POËSIE

Kentering 1935

Rooidag 1940

Die Einde van die Pad 1942

Hart Sonder Hawe 1949

Vir die Luit en die Kitaar 1950

Ballade van die Groot Begeer 1960

Gedigte 1927–1940 (Kentering Rooidag) 1961

Eluard en die Surrealisme 1962

Vooraand 1964

DRAMA

Magdalena Retief 1938

Die Wit Muur 1940

Alle Paaie Gaan Na Rome 1949

Die Sluipskutter 1951

Die Twee Lampe 1951

Die Ryk Weduwee 1953

Die Goue Kring 1956

Yerma 1963

Vier Eenbedrywe 1967

PROSA

Die Palmboom – kortverhale 1940

Sol Y Sombra – reissketse 1948

Ver in die Wêreld – reis- en oorlogsketse 1951

Sout van die Aarde – reis- en oorlogsketse 1961

IN ENGELS

The Way Out – outobiografies 1946

The Dream and the Desert – kortverhale 1953

Roy Campbell: A Selection with Foreword 1960

The Sniper and Other One-Act Plays 1962

The Two Lamps – drama 1964

Orphan of the Desert – sketse 1967

Olive Schreiner – bloemlesing met voorwoord 1968

